

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Status

nr 6

juni-juli 1969

pris 2:—

Från Kiruna i norr till Trelleborg i söder

TEMPO

goda varor till låga priser

I sommar gäller 67-kortet
varenda måndag, tisdag, onsdag,
torsdag och fredag.
Utom midsommarafton.

Det är nytt för året.

Och har ni redan ett 67-kort, så kan ni
alltså resa hela sommarn också för halva priset.
Kortet gäller varenda vecka
från måndag kl 12 till fredag kl 12.
Enda undantaget är midsommarafton.

Den veckan gäller kortet till och med torsdagen
den 19 juni kl 12.

Och därefter från måndagen den 23 juni kl 12 igen.
67-kortet kostar som vanligt 15 kronor.

Och ger er femtio procents rabatt på fyra resor
i 2 klass så långt ni vill inom Sverige.
Trevlig sommar.

Statskontoret fortsätter sin hus- rannsakan med AMS

och har i sitt betänkande 11 kommit fram till en del detaljer i arbetsförmedlingsfolkets utrustning, t. ex. språkkunskaper.

Vi har i vårt yttrande till statens handikappråd

framhållit det olämpliga i att så starka meningsmotsättningar mellan arbetsmarknadsstyrelsen och statskontoret fått prägla översynen av arbetsförmedlingsapparaten och arbetsmarknadspolitiken.

Det är svårt för de remissorgan som skall taga ställning

då de två huvudagerande — arbetsmarknadsstyrelsen och statskontoret — har så olika åsikter om hur vår arbetsförmedling bör byggas upp i framtiden.

På tal om språk- kunskaper hade det varit önskvärt

att båda parter utnyttjat talekonsten bättre innan förslagen skickades ut på remiss — men än är väl inte sista ordet sagt i denna märkliga översyn av arbetsförmedlingen.

Status

Ägare: Riksförbundet
för Hjärt- och Lungsjuka

Kontrollmärke
lagligen skyddat

nr 6 1969 juni-juli årgång 32

SOCIALVARD · SOCIALMEDICIN · DE HANDIKAPPADE

Förtroendet för förtroendemännen

Gubbvälde, sa en yngling till Goss, en tillspetsad replik, inte alls ovanlig att höra i det eftersnack, som ofta blir på en kurs eller konferens någonstans i Folkrörelse-Sverige. Bakom en sådan utslungad harpun ligger det unga Sveriges otåliga attityd. Uppdrag i våra föreningar, i kommunen, i hela det föreningskollektiv som bär upp vårt samhälle, kräver mognad och omdöme. De yngre eller senare tillkomna i intressegemenskapen ska inte släppas in för tidigt på scenen. Då kan det gå galet.

Känner Du igen den där försiktigheten? Driven långt betyder den att man kan få vänta länge på sitt förtroendeuppdrag. Även om man är en duktig människa. De äldre, som sitter på posterna släpper inte i första taget. Har man blivit vald ska det väljas om. Och det "väljes om" mycket i våra dagars församlingar. Det ligger en stabilitet i detta. Stadgar och föreskrifter av alla de slag är ofta på sätt och vis fientliga mot nykomlingar. Förnyelsen sker sparsamt och den ska ske efter vissa normer. En rörelse, en förening, en styrelse eller ett organ skall inte kunna rubbas alltför hastigt av plötsliga virvelvindar.

Folk som jobbar i samhällslivets olika organ har i regel också en stark känsla för stabiliteten i makt-spelet. De politiska valen i Sverige brukar inte medföra så stora, dramatiska förändringar. Det sista riksdagsmannavalet var dock lite anorlunda i det avseendet. Men det är en historia för sig i det här sammanhanget. Vad vi vill trycka på är, att i de snabba förändringarnas samhälle kan det vara svårt för många,

i fackföreningen, i kommunen, i styrelsen, nämnden eller rådet, att sitta på en förtroendestol man fick någon gång på 30-talet och besluta i frågor som rör det starkt expansiva 60-talet. "Rosten" i den egna förmågan att hänga med är starkt märkbar, men man vill inte erkänna det. Man hänger med för att få en hederspeng eller tavla, så länge att man snart blir en broms på de hjul man en gång var med om att rulla igång.

Om de unga eller nyare medlemmarna tycker att de äldres benägenhet "att sitta länge" på sina stolar är tålmodsprövande får man å andra sidan också se den åldrande demokratins inre kris. Det förtroende man en gång fick vill man inte så lätt lämna ifrån sig. Intresset kan vara så levande, men man orkar inte längre hugga i på det praktiska planet på det sätt dagens rörliga samhälle kräver. Man är en förtroendeman på regress i samhällsutvecklingen.

För en föreningsordförande, för kommunalmän av alla kategorier, kan bordläggning och uppskov ofta bli en tillfällig lösning, frestande att utnyttja allt eftersom svårighetsgraden i frågekomplexen växer. Besvärliga frågor kan en tid "klaras av" på det sättet. Yngre folkrörelsemänniskor orkar med nattvak och mötessprung. De äldre får pruta av på takten, kanske blir papperen ofta liggande alltför länge, kommer inte upp på beslutsbordet därför att den som har nyckelrollen i en viss fråga inte är färdig med ärendet. I våra politiska församlingar är väl ofta de politiska motsättningarna dock en viss garanti för att sakfrågorna inte förhalas för länge. Man interpell-

rar, frågar de makthavande varför inte förslag i den och den frågan lagts fram.

Men är det inte så att de verkliga motiven ofta är svårt att komma in på livet? Det finns så många kryphål. Den kritiske vill ha besked, varför man inte beslutat, varför frågan fördröjts etc. I en uppladdad situation kan en redovisning krävas. Man kan ställa förtroendemannens förtroende på sin spets, men han sitter envist kvar. I vår demokrati finns trots allt ingen patentmedicin för förnyelse och generationsväxlingar. Demokratin måste ha kraft att förnya sig inom sitt eget sätt att arbeta. Ett bra sätt är att ge de yngre en chans redan då de är unga, att medlemmar som uppenbart har kapacitet, även om de inte är så unga, får utnyttja den i det kollektiv de anslutit sig till, fackligt, politiskt eller idéellt.

Tidens puls, frågornas växande svårighetsgrad; expertsamhällets dynamiska uppbåd på alla områden, kräver nu handlingsmänniskor. I de ursprungliga kollektiv, där idéerna föddes för ett samhälle i omvandling, måste en fortsatt förnyelse grundläggas. Se Dig om i Din egen omgivning, i föreningen, i kommunen där Du bor! Var öppen även för ungas, kanske ofta närgånget oförskämda protester. "Gubbvälde" är inget vackert ord. Det kan kännas bittert för en gammal trotjänare, som under lång tid tjänat sin förening eller kommun, att plötsligt få skrotstämpeln satt på sig av dem som själva aldrig gjort ett ordentligt handtag för den gemensamma saken. Å andra sidan redovisas ofta från en sittande styrelse den allmänna olusten att ta en styrelsepost eller en

arbetsuppgift. Den där olusten för ansvar finns naturligtvis, men den kan också ha sin grund i att det är så svårt för en ny att rubba "de gamles invanda cirklar" — därför vill man inte vara med. Vill det sig riktigt illa kan en styrelse bli som en tätslutande ring med föga kontakt med de underliggande människogrupper man ska representera. Då är det hög tid för handling. Olusten sprider sig lätt nedåt som lortvatten i våra förorenade vattendrag. Det gäller för oss att ha sinne också för nedlortningstendenserna i våra egna föreningar, i stat och kommun — i den levande demokrati som formar vårt expansiva samhälle av i dag.

Sixten Hammarberg

Status

ger sociala och medicinska fakta
i lättläst form.

TÄNK PA

Hjärt- och Lungsjukas Blomsterfond

Postgiro 95 00 11

Fristående handikappidrottsförbund bildat

Vid konstituerande möte i Stockholm med representanter för handikapporganisationer i hela landet bildades den 17—18 maj Svenska Handikappidrottsförbundet.

Det är ett helt fristående förbund med uppgift att stimulera till ökade insatser bland de handikappade. Även grupper som tidigare inte omfattas av denna verksamhet förutsättes nu kunna aktiviseras till idrottsutövning i lämpliga former.

Till ordförande valdes Lennart Krohn, Linköping, vice ordf. Bengt Nirje, Stockholm. Samtliga i styrelsen valdes för 2 år.

■ FÖRKLARA EN FÖRSÄKRINGSFRÅGA...

Forts. från sid. 5

med alla de finurligheter som döljer sig i själva grundtexten, när man ska försöka mjölka försäkringspengar ur den. Och på tal om framställningskonst läste vi en gång en alldeles utmärkt och lättfattlig sak om vår ATP-försäkring. Märk: det rörde sig om en artikel i en norsk tidskrift skriven av en svensk försäkringsexpert! Detta sällsynta exempel på hur man lekande lätt förklarar en svår reform var alltså skriven av en svensk för utländsk publik. Kanhända är det så att det går lättare att skriva för en helt främmande publik i upplysande syfte. Är det svårare att skriva för en publik, som direkt i pengar räknat kan dra praktisk nytta av en social artikel?

Status

Organ för Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka

Ansv. utg.: Einar Hiller

Redaktör: Sixten Hammarberg

Red.: David Bagares Gata 3, 1 tr., Sthlm C

Telefon: 08/20 09 23, 20 09 24

Postadr.: Box 3196, 103 63 Stockholm 3

Postgiro: 95 00 11

Omslagets sista sida	kr 600:—
1/1 sida = 180 × 260 mm	„ 500:—
1/2 sida = 180 × 130 mm	„ 275:—
1/4 sida = 90 × 130 mm	„ 150:—
1/8 sida = 90 × 65 mm	„ 100:—

Färgannonser 25 % tillägg.

Prenumerationspris: Helår 20:—, halvår 11:—

UR INNEHÅLLET:

NYA TBC-LÄKEMEDEL	6
VAD BETYDER PSYKOLOGIN I PRAKTIKEN? ..	8
NYA PENSIONSTILLSKOTTEN	11
ANNORLUNDA SJUKJOURNAL	12
PROGRESSIVT VERKSAMHETSÅR FÖR RHL ..	13
BILDKRYSS	26

OMSLAG: Sommarkväll, teckning av Gunnar Persson

Förklara en försäkringfråga "enkelt" är en svår uppgift

Folk klagar — och med all rätt — att vårt försäkringssystem är alltför invecklat för den enskilde, dvs. en vanlig "frågare" utan försäkringsmässig utbildning. Ofta kan det gälla den egna situationen. Den som frågar vill ha besked om sitt ärende. Det kan vara svårt att på stående fot ge ett direkt besked. En försäkringsgrej kan innehålla många pusselbitar man måste känna till. Ibland har frågaren själv inte alla sakuppgifter-fakta han ofta förbi-sett i sin bevisföring.

I *Tidskrift för allmän försäkring* redovisas från en konferens i Amerika (Washington) att det i 30 länder finns sammanlagt 165 tidskrifter, som sysslar enbart med socialförsäkring. Flertalet av dessa tidskrifter utkommer en gång i månaden eller oftare och den sammanlagda upplagesiffran är 3.300.000 ex. per nummer. Omkring 75 procent av tidskrifterna utges av de sociala myndigheterna i respektive länder. Om denna tidskriftsflora heter det:

Tidskrifterna kan indelas i olika kategorier, allt efter den läsekrets de vänder sig till. Ca 90 procent är avsedda för socialförsäkringsexperten i allmänhet — det är omöjligt att dra en gräns mellan tidskrifter som vänder sig till experter och sådana som vänder sig till samtliga anställda inom den sociala sektorn.

Bland experttidskrifterna finns en stor grupp som är ytterst specialiserad och endast behandlar en sida av socialförsäkringen. Det kan gälla lagtolkningsfrågor, socialförsäkringens ekonomiska och statistiska aspekter eller socialmedicinska problem, för att nu bara ge några exempel.

I en del länder är det vanligt med personaltidningar, som visserligen ger en del allmän information om socialförsäkringsfrågor, men som lägger huvudvikten vid praktiska problem som kan möta de anställda och även ägnar stort utrymme åt personalfrågor. Där de finns utgör de en viktig förbindelselänk mellan de anställda.

Endast ett fåtal tidskrifter vänder sig direkt till allmänheten, som vanligen informeras om sina rättigheter och skyldigheter på annat sätt. Även här finns dock tidskrifter, som vänder sig till speciella

kategorier som t. ex. pensionärer och handikappade. Det stöter på stora svårigheter att presentera socialförsäkringen i lättfattlig form. Lika svårt är det att väcka den försäkrades intresse och få honom därefter att han åtminstone försöker läsa tidskriften ifråga.

Man märker bl. a. att ca 90 procent av denna väldiga tidskriftsflod vänder sig till socialförsäkringsexperten, endast ett fåtal tidskrifter riktar sig direkt till allmänheten. Det framhålles också att det är svårt att presentera socialförsäkringen i lättfattlig form. Till detta kan sägas att vi för vår del funnit att t. ex. en tidskriftsartikel eller en handbok

kan med viss reservation sägas föredra den mindre försäkringskunnige ut på ett gungfly, om det vill sig riktigt illa. En lagtext kan innehålla sådana finurliga gropar att man måste läsa den flera gånger för att förstå vad den betyder i praktiken. Om textförfattaren, i en artikel eller i en handbok, gör ett svep över åtskilliga paragrafer händer lätt att just den där luckan uppstår här och var i framställningen. En klok metod är att ha lagtexten tillgänglig bredvid sig, dvs. ren och "oförfalskad" utan kommentarer, när man läser handböcker och tidskrifter. Man behöver inte vara misstänksam mot författaren. Det är bara så att det är svårt att i en samlande framställning få

Forts. å sid. 4

Ett svårt musikstycke kräver...

... att man kan sin notapparat ordentligt. En svår försäkringsfråga kräver också på sitt sätt att man kan tyda paragraferna på vilka ens rättigheter bygger. I en lagtext kan dölja sig så många finurligheter, undantag och begränsningar, för de förmåner man tror sig ha rätt till.

Nya TBC-läkemedel och resistenta bakterier var förgrundsfrågor vid nordisk läkarträff

Läkare från de nordiska länderna har haft överläggningar under våren. Tuberkulosen är alltså ett aktuellt ämne, även på nordisk nivå, vilket kan sättas som slutvinjett på sammankomsten. Två nya effektiva läkemedel mot tuberkulos — capreomycin och rifampicin — testas på Statens bakteriologiska laboratorium i Stockholm. Kliniska försök i utlandet med de nya medlen uppges ha gett goda resultat. På tbc-sidan vid denna träff med ett 90-tal experter i Helsingfors redovisades också goda resultat med ett tredje nytt tuberkulosmedel, etambutol, som en kort tid varit inregistrerat även i vårt land.

Dagens tuberkulösa är en svårbehandlad grupp

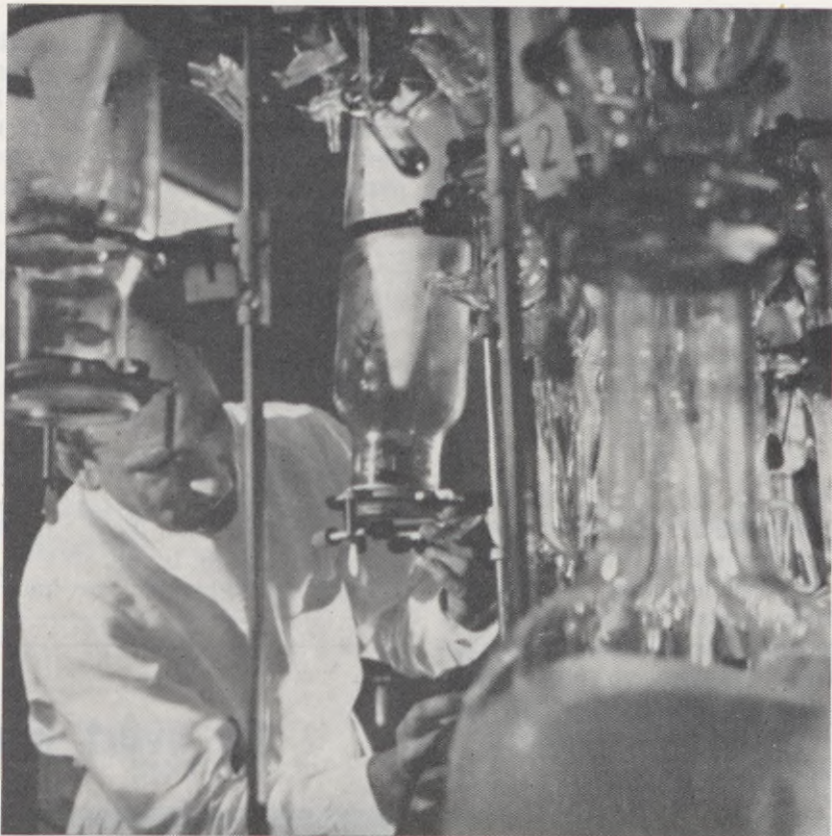
Risken för att få tbc i Sverige har minskat starkt, men vi är inte problemlösa, alltså upptäcks årligen nära 3.000 nya fall, upplyste docent Åke Havnegren, Karolinska sjukhuset, den samlade expertisen om. Den nordiska sammanfattnings-siffran är ca 10.000 fall.

Svenska folket i allmänhet har en starkare motståndskraft mot sjukdomen, vilket bl. a. har sin grund i den allmänt utbredda calmettevaccineringen, god levnadsstandard, övervakning genom centraldispensärerna, mödra- och barnavårdscentralerna. Smittkällorna är i stort sett undanröjda men de som får tuberkulos i dag är ofta ett mycket svårbehandlat klientel.

Tuberkulosen kan alltså betraktas som något av en folksjukdom i storstädernas slum, inte minst alkoholisterna är ofta angripna.

TBC-bacillerna blir resistenta — nya medel måste till

Den klassiska kombinationen i tuberkulosbehandlingen är de tre kemiska preparaten INH, PAS och streptomycin. Om allt fungerar perfekt skall de tre läkemedlen bota patienten hundraprocentigt, men faktorer tillkommer som kan försvåra behandlingsresultatet. Tyvärr kan bacillerna bli resistenta, dvs. så motståndskraftiga eller "vana" vid dessa läkemedel att de inte verkar och leder till läkning. Man vet inte riktigt hur mekanismerna bakom dessa fungerar, men man vet genom undersökningar, också svenska, att man får resistenta tbc-baciller hos de

Den medicinska expertisen världen runt arbetar febrilt med nya kemiska läkemedel. Försvaret mot tuberkulosen bygger i dag i stor utsträckning på kemisk analys och effektiv verkan hos medlen.

patienter som inte får tillräcklig medicinering.

Detta kan bero på att patienten inte tar läkemedlen korrekt eller på dåliga instruktioner från läkaren. Och det är en medicinering som skall genomdrivas under två år om den skall bli effektiv.

En utökning i registret över verksamma mediciner gör det möjligt att tillsätta nytt medel — det är en möjlighet mot den s. k. resistentbildningens konsekvenser i läkeprocessen.

Viktigt att man tar sin medicin

Från en undersökning i Göteborg vet man att de patienter som tagit tuberkulosmedicinen i två år inte i något fall har fått tillbaka sin tbc. De patienter som får återfall har av någon anledning avbrutit medicineringen. Detta behöver dock inte bero på slarv från patienten och inte heller från läkarens sida. Dessa tuberkulosmediciner ger nämligen ganska ofta biverkningar av olika slag som gör att patienterna slutar med dem.

— De dödsfall som förekommer i tuberkulos återfinns i stort sett bara hos den patientgrupp som utvecklat resistens mot de tre förstahandsmedlen. INH, PAS och streptomycin. Resistens och biverkningar hos tuberkulosmedicinerna studeras naturligtvis fortlöpande.

Forskningen i centrum

Bakom upptäckten av etambutol ligger ett fantastiskt forskningsarbete. Det syntetiserades efter cirka tio års systematiskt forskningsjobb, och för att få fram medlet framställde forskarna cirka 12 000 olika substanser och alla dessa underkastades en noggrann prövning. I början rapporterades svåra ögonskador med medlet. De kan nu nedbringas genom att patienten får lägre doser.

Dr Gunnar Dahlström, Akademiska sjukhuset i Uppsala, betonade nödvändigheten av att få fram nya verksamma tuberkulosmedel. Vid en nyligen gjord undersökning på dispensären i Uppsala kom det fram att cirka 10 procent av patienter med tbc

Patienterna tyckte bäst om efterrätt och kötträtt enligt undersökning

Vid Enköpings lasarett har man testat patienternas kostvanor. Efterrätt och därnäst kötträtt var de måltidskomponenter som patienterna konsumerade mest av.

De rekommendationer som finns om energi och näringsinnehåll i allmän sjukhuskost samt fördelningen på olika måltider har omsatts i en matsedel, som prövats under tre veckor. Sjukhuskosten bör bl. a. innehålla mer protein, järn, A-vitamin och askorbinsyra men mindre fett än vad svensken i genomsnitt konsumerar. Dessa normer följdes vid undersökningen. Patienterna konsumerade omkring 80 % av de näringsämnen som ingick i måltidskomponenterna (lägst för järn och askorbinsyra, högst för kalcium och fett). Genomsnittligt åt patienterna minst av fiskrätter.

Undersökningen ställer frågan om inte fler variationer i portionsstorlek än nuvarande tre är berättigade.

STATUS

ger sociala och medicinska fakta i lättläst form.

VART SKA VI RESA DENNA SOMMAR?

Helst skulle jag resa till nåt av de där u-länderna å ta mä lite grejer åt dom som har så lite... Har sett i TV så lite grejer dom har...

hade baciller som var resistenta mot INH, PAS och streptomycin.

— I femton procent av fallen måste behandlingen med PAS upphöra på grund av att patienterna fick allvarliga magplågor, säger dr Dahlström.

Tuberkulosen finns mest i äldre åldersgrupper nu

Det viktiga vid tbc-behandling med kemoterapeutica är att aldrig ge ett medel ensamt, säger docent Hanngren. Då uppträder nämligen ofta resistens mot medlet i fråga. Av vad som framkommit på den här konferensen har det visat sig att dessa tre nya medel troligen är bättre än några hittills prövade s.k. andrahandsmedel, men de är inte bättre än de tre "klassiska" förstahandsmedlen. Möjligen kan det nya etambutol hota PAS rangordning som nr tre på skalan.

År 1967 var totalt 30.912 fall av tuberkulos registrerade i Sverige på centraldispensärerna, bekräftade dr Olle Hillerdal, Akademiska sjukhuset i Uppsala, och det utgör 3,93 per 1.000 invånare. Antalet nyupptäckta fall var samma år 2.399. 76 procent av dessa var fall med lungtuberkulos. En klar tendens är märkbar: både sjukligheten och dödligheten i tbc har skiftat över till äldre årsgrupper.

Dyr service — överkonsumtion

I dagens Nyheter läser vi på "vardags-sidan" hur folk tycker i olika saker. Tyskandets handlar ofta om hur dyrt det är att konsumera, delvis kan det vara fullt också. En enkel skruv till Volvos ryggstöd kostar 3:90, en stickpropp till motorvärmare kostar 15:— osv.

Service-tjänster trissas upp på ett nästan fantastiskt sätt: "En TV inlämnades nyss av mig för reparation, hämtades alltså ej av firman. Arbetet med den tog enligt min klocka 5 minuter och priset för dessa 5 minuter var 18 kr = 3 kr/min, auktoriserad verkstad med stor omsättning.

Bil- och allt fler verkstäder av olika slag håller på att helt upphöra med tidräkning, man bara "fastställer" ett standardpris, alltid högt, ibland abnormt.

Vad betyder nu manipulering, betyder det ohederlighet?

Ohederlighet är just vad svenska folket blivit och blir mer för var dag. De stora summorna som hävas in ohederligt ligger dock enligt min åsikt mera på servicesidan
C.M.S."

En dam tycker att vår "pappershygien" är alldeles för hög. Vi slösar med tidningspapper och "om vi hade samma pappershygien över hela jordklotet som vi svenskar har enbart för 'stjärthygien' så medför detta slut på skogarna inom 12 år..."

Reklamen är inte särskilt farlig för medelålders och äldre, skriver en insändare som tycker att vi nappar för flitigt på alla lockande annonser som stimulerar köpin-tresset, särskilt hos de unga.

För oss som sysslar med de handikappades och sjukas konsumtionsbehov känns den här "prisskraven", i bilar och annat särskilt svår. Den som av olika anledningar befinner sig på låginkomstskalan måste också anlita olika serviceanordningar. Och är det inte ofta så att just handikappade och sjuka ofta måste använda service av andra; de kan av olika skäl "inte göra det själv". En trasig radioapparat eller en "bilskruv" kan vara ett väldigt stort problem i en "handikappbudget" i vardagslag.

Vad betyder psykologin i praktiken?

Psykologi är ett heligt ämne. Många lärda män sysslar med ämnet, skriver respektfyllda arbeten, citerar de tidigare stora mästarerna, skildrar sina "egna fall" i ambitiösa avsnitt med många reflexioner om den mänskliga psykets djup och mysterium. Man läser dessa psykiska böcker med blandade känslor. I mångt och mycket tycker man sig känna igen det "egna jaget" med alla dess märkvärdigheter i beteendemönstret. Man känner sig kanske även en smula illa berörd. Boken blir på sätt och vis en smula närgången, men så småningom kommer man i bättre balans som objektiv läsare av fakta kring "psyket". För det här gäller ju ändå andra människor — såna som har "problem". Man lugnar ned sig. Vänder till det "objektiva jaget" och fördjupar sig vidare i ämnet, dvs. läroämnet psykologi som är så dvs. läroämnet psykologi, som är så för människovårdare av alla kategorier i vårt expertfyllda samhälle.

De där böckerna i psykologi blir ofta, åtminstone för en vanlig genomsnittssocialvårdare, en rätt försummad sektion i bokhyllan. De mera matnyttiga handböckerna, om fakta i försäkringarna, rehabiliteringen och arbetsvården, böcker som ger konkreta besked om förmåner och hjälp, ofta i pengar räknat, är litteratur som studeras flitigast. Psykologiböckerna får därför ofta stå orörda i det dagliga arbetet. Om man nu inte råkar vara yrkespsykolog! Och hur många är det? Är psykologin ett s. k. lyxämne? Det beror nog på vad man menar. Äldre socialarbetare, som inte haft tillfälle att fördjupa sig i ämnet psykologi annat än med hjälp av de läroböcker de läste en gång under studietiden, är kanske ändå inte så dåliga "psykologer". De har lärt åtskilligt under livets gång, sedan de lämnat Freuds, Adlers eller Pavlows psykologiska skolor. Mästare de en gång lärde känna via läroböckerna.

Socialmedicinsk tidskrift, häfte 3/1969, har gjort ett utmärkt temanummer, en sammanställning om

Människans beteendemönster får psykologer av facket ofta studera hos folk som i ett eller annat avseende kommit i klämman, fått "problem" som måste lösas. Rättor kan vara tacksamma att studera för att öka vårt psykiska försvar.

psykoterapi. En rad författare ställer upp och belyser ämnet psykologi ur skilda aspekter. Man önskar att alla, oavsett vad de sysslar med i vårdapparaten per omgående skaffar sig ett exemplar av det innehållsrika häftet. För vanliga människor, utan tidigare studier som bakgrund, är all kunskapen i koncentrat ändå en väl hårdsmält läxa att läsa på. Men försöka duger! Kanske blir man frestad att söka vidare i böckerna — och då är mycket vunnet av personlig upplevelse i all den psykologiska litteratur som finns.

Och om betydelsen av ämnet vill vi nu överlämna åt en fackman att orda vidare om. Vår hädiska inledning om psykologi bör kompletteras med fackmannaord. Jan-Otto Ottosson, professor i psykiatri vid Umeå universitet, tillika ordförande i

Svenska psykiatriska föreningen, ger en utmärkt sammanfattning under rubriken "Psykoterapins ställning i dagens psykiatri". En liten bit av hans gedigna kaka tillåter vi oss att citera här:

"Samtidigt och säkerligen sammanhängande med terapiformernas utveckling sker en kontinuerlig förändring av patientstrukturen och medicinens verksamhetsområde. Patienter med klara, väldefinierade sjukdomar förefaller bli mindre vanliga än tidigare. Antalet människor ökar som efter sedvanlig somatisk utredning och behandling fortfarande har besvär och söker hjälp. Läkaren upplever den gängse biologiska referensramen i stigande utsträckning som otillräcklig. Behovet av att se sina patienter inte bara som organismer utan som personer och samhällsvarelser ökar och det gäller såväl när det gäller förståelsen av störningarnas orsak som de-

ras behandling. Bland unga medicinare förefaller de s. k. besvärliga patienterna att alltmer vara en utmaning till ytterligare penetration och inte bara ge olustkänslor som resulterar i ett bryskt avfärdande. Den ökande satsningen på preventiva åtgärder och rehabilitering leder till ett större beaktande av psykologiska och sociala faktorer."

Det är nog alldeles riktigt att "de besvärliga patienterna" ökar i om-sättningsvolymen medan de med klara, väldefinierade sjukdomar förefaller vara en starkt krympande patientgrupp. Man vill gärna till-lägga att det är nödvändigt för psykiatern-fackmannen att vara någor-lunda hemma i den bråte av erfarenhetsmaterial dessa "besvärliga patienter" har att brottas med i sin tillvaro, i den miljö de utvecklats till besvärliga människor i väntrum-men, hos läkare och socialvårdare av alla kategorier. Mycket av psy-kologernas fina, vetenskapliga teo-rier ur arkiven, serverade på silver-bricka, bör på lämpligt sätt blandas upp med vardagslivets tegelstenar, från den värld de s. k. besvärliga socialfallen lever i. Då kanske vi får en fackpsykologi som håller bra i vår knaggliga sociala värld med ta-riffer och måttstockar av olika slag på vad människan (inte sociopaten!) behöver för att bygga upp ett bättre liv.

◇

Om intresset för ämnet psykiatri är stort? Den frågan kan besvaras med att de kurser som hållits på se-nare tid ingalunda hållits inför tom-ma bänkrader. De konferenser som åberopas i Socialmedicinsk tidskrifts temanummer, har mött mycket stort intresse. Till konferensen i Katrine-holm i september 1968 hade sålunda över 700 deltagare anmält sig, me-dan endast ca 300 kunde beredas tillträde. Det ser ju lovande ut — kanhända är det där med "psyket" något vi borde satsa mera på i vård-apparaten, tillsammans med försäk-ringspengar och andra handgripliga förmåner!

S. H.

STATUS

ger sociala och medicinska fakta
i lättläst form.

Kombinationen alkoholmiss- bruk och aktiv tuberkulos i stockholmsundersökning

En specialundersökning på 310 patienter som 1966 vårdades för aktiv tbc på Söderby sjukhus i Stockholm visar en rad intressanta fakta. Bakom undersökningen står Åke Hanngren, t. f. överläkare vid med. thoraxkliniken vid Karolinska sjukhuset, och medicine kandidat Björn Öhnell.

Den sociala sidan i sjukdomspanoramam framstår starkt i undersökningen. Vissa jämförelser göres i den löpande redovisningen med en mera omfattande socialmedicinsk utredning vid Söderby 1958.

Hur ser den här kombinationen — aktiv tuberkulos-alkoholmissbruk — ut i praktisk socialmedicinsk prosa? Svaret blir i korthet: ofta en skild alkoholmissbrukare med dåliga bostadsförhållanden.

Antalet på Söderby sjukhus vårdade patienter med aktiv tuberkulos 1966 var 310, varav 251 män och 59 kvinnor. Den manliga gruppen var lika stor som 1958 under det att det 1966 fanns färre kvinnor. Undersökningsmaterialet, som publicerats i Socialmedicinsk tidskrift nr 4 1969, är försedd med många tabeller och fakta för den som vill ha en utförlig detaljanalys av utredningsmaterialet.

◇

Några fakta skall i korthet återges här. Jämfört med 1958 visar 1966-undersökningen en viss ökning av antalet alkoholmissbrukare: 1958 ca 40 procent av männen, 1966 hade siffran stigit till 50 procent. För både män och kvinnor är den procentuella andelen gifta lägre under det att andelen ogifta, änklingar och frän-skilda ökar. Ensamtillståndet synes predestinera till ökat alkoholmissbruk även i kombination med tbc-sjukdom. En märkligt faktum är att kvinnorna nu uppvisar samma tendens till alkoholmissbruk — 1958-undersökningen konstaterade ej något alkoholmissbruk hos kvinnorna.

◇

Alkoholbelastning och dåliga bostadsförhållanden hänger intimt samman. Tu-

berkulösa utläningar i kombinationen bör sämre än sina svenska olycksbröder. Den svenska stockholmaren, som får tuberkulos, är i allmänhet mer alkoholbe-lastad än den tuberkulöse utläningen osv. Den regelbundna livsföringen på sjukhus med jämnare näringstillförsel ger positiva utslag i vården. Den ljusa sidan i en övrigt mörk kartläggning av ett svårt patientmaterial synes alltså ändå bli att tuberkulösa alkoholsjuka med dålig social situation svarar bra på terapi och sjukhusvård. Det lönar sig ur medicinsk synpunkt att vårda dessa sjuka menar artikelförfattarna. En allmän konklusion ger vid handen att de för tuberkulos vårdade i Stockholm har en sämre social situation i detta material än vid den senaste undersökningen 1958. Även om det här rör sig om ett relativt fåtal män-niskor får inte vårdresurserna — en kombination av alkoholistvård och tuberku-losvård — förbises eller reduceras.

■ NYA PENSIONSTILLSKOTTEN...

Forts. från sid. 11

allmän sänkning av pensionsåldern, sänkning av pensionsåldern för vissa grupper, standardsäkring inom pensionssystemet, utvidgad förtidspensionering, förbättrade invalidförmåner, slopande av inkomst-prövningen för övergångsänkor, förbättrade barnpensioner osv. En sak har alla dessa uppräknade önskemål gemensamt: genomförandet av dem kostar mycket pengar. Låt mig understryka att de från social synpunkt är både välmotiverade och önskvärda i olika avseenden. Det gäller emellertid att samtidigt vara tillräckligt realistisk för att inse, att en prioritering och en avvägning måste ske inom ramen för våra resurser. Det är angeläget att resurserna i första hand sätts in där de bäst behövs.

Jag har för min del aldrig tvekat att sätta en fortsatt förbättring för dagens folkpensionärer i första hand. Det har getts ett löfte till folkpensionärerna, och det löftet infrias genom den nu behandlade propositionen. Låt mig upprepa att det är glädjande att det föreligger praktiskt taget politisk enighet i fråga om denna viktiga pensionsreform. Det är, herr talman, en reform som också ger uttryck åt en solidaritet med dagens folkpensionärer.

● ARBETSVÅRDEN REDOVISAR:

En andra etapp i en AMS-undersökning visar goda siffror för arbetsvårdssökande. Omkring 90 procent av de arbetsvårdssökande som fått arbetsmarknadsutbildning får därefter ett arbete. Tidsmässigt är det dock så att 20 procent av männen och 25 procent av kvinnorna slutar sin anställning inom tre år efter avslutad utbildning redovisar tidskriften Arbetsmarknaden.

Undersökningens andra etapp omfattar 1 440 män och 623 kvinnor eller sammanlagt 2 063 personer. Den innehåller bland annat en redogörelse för personernas systerförhållanden dels under tiden från kursens slut under 1964 till mitten av mars 1967, dels under veckan 12—18 mars 1967.

Fin placeringsstatistik för arbetsvården

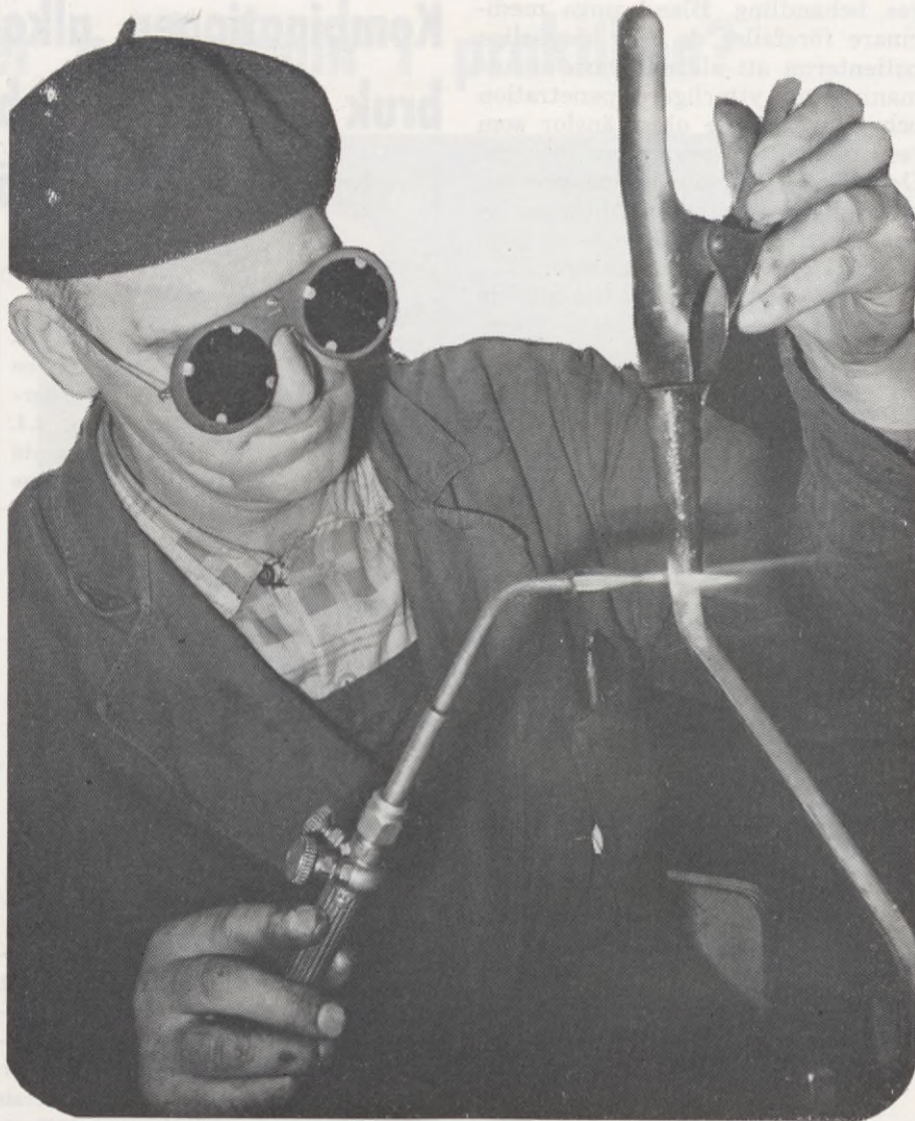
— 90 procent i jobb efter utbildning

Under perioden från kursens slut fram till mitten av mars 1967 fick 91 proc. av männen och 88 proc. av kvinnorna anställning under längre eller kortare tid. Drygt 40 proc. av personerna hade endast en anställning under denna tid, och omkring 1/4 hade två anställningar. Stabiliteten i anställningarna var endast obetydligt större bland kvinnorna än bland männen. Däremot arv anställningsstabiliteten betydligt lägre bland personer tillhörande handikappgrupperna psykisk sjukdom eller defekt, social missanpassning eller alkoholmissbruk än bland övriga personer.

Män som genomgått utbildning inom tekniskt, naturvetenskapligt, samhällsvetenskapligt, humanistiskt och konstnärligt arbete hade högst anställningsstabilitet — drygt hälften hade haft endast en anställning. Kvinnor med utbildning inom kameralt, kontorstekniskt och kommersiellt arbete redovisar högst anställningsstabilitet — 45 proc. hade haft endast en anställning.

Under veckan 12—18 mars 1967 hade 71 proc. av männen och 63 proc. av kvinnorna förvärvsarbete. Eftersom 91 proc. av männen och 88 proc. av kvinnorna fick anställning under tiden från kursens slut till den 18 mars 1967, hade således 20 proc. av männen och 25 proc. av kvinnorna haft anställningar som upphört i mitten av mars 1967.

Mera jobb för nedsliten och handikappad arbetskraft blir ett allt större problem i vårt arbetsliv. Förutom kroppsarbetarna har vi här säkerligen ett växande behov av arbetsvård i lämplig form för tjänstemän av olika kategorier.

Av männen med förvärvsarbete under veckan 12—18 mars 1967 hade 89 proc. arbete i öppna marknaden. Motsvarande andel av kvinnorna var 91 proc. Inom handikappgruppen rörelsehinder redovisas höga andelar anställda i utbildningsyrket, 92 proc. av männen och 94 proc. av kvinnorna.

Av männen med förvärvsarbete i mars 1967 hade hälften anställning i utbildningsyrket och hälften anställning i annat yrke. För kvinnorna var motsvarande andelar 67 proc. resp. 31 proc. Som jämförelse kan nämnas att av de män resp. kvinnor som erhöll sin första anställning efter kursen senast den 1 mars 1965 hade 70 proc. resp. 82 proc. anställning i utbildningsyrket. Andelen personer med förvärvsarbete i utbildningsyrket var i all-

mänhet lägre inom handikappgrupperna psykisk sjukdom eller defekt, social missanpassning och alkoholmissbruk än i övriga handikappgrupper. Undersökningen visar också att de som får sin första anställning i utbildningsyrket inte byter anställning så ofta som de som får arbete i annat yrke.

TÄNK PÅ
HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS
BLOMSTERFOND

Postgiro 95 00 11

Nya pensionstillskotten en milstolpe i vårt pensionssystem säger socialministern

Socialministern erinrade om att det beslut riksdagen stod inför kunde betecknas som en milstolpe i pensionsutvecklingen, en milstolpe också när det gäller samordningen av folkpensions- och ATP-systemen.

Ett nytt program för folkpensionshöjningar fastställs för tio år framåt i tiden. Socialministern hänvisade till att han redan i statsverkspropositionen 1964 uttalat att fortsatta folkpensionshöjningar borde komma till stånd efter 1968 för pensionsgrupper som inte har kunnat förvärva ATP eller har enbart en låg ATP. För pensionsförsäkringskommittén, som handlagt frågan, har problemet varit att ta ställning till vad man skall göra för att nå den bästa lösningen i ett läge där under lång tid stora grupper av pensionärer ännu står utanför ATP eller har en låg sådan pension.

**350.000 ATP-pensionärer nästa år —
men pensionärer utan ATP överstiger
900.000**

Socialministern gav en belysande exposé över utvecklingen siffermässigt på pensions- sidan. Siffrorna ger också en uppfattning om spännvidden på pensions- fältet mellan vanliga folkpensionärer och ATP-pensionärer.

Antalet pensionärer med ATP beräknas under nästa budgetår uppgå till 350.000, medan antalet pensionärer utan ATP överstiger 900.000. Ser vi tio år framåt i tiden kan vi räkna med omkring 870.000 ATP-pensionärer, men fortfarande finns det då 600.000 pensionärer som har enbart folkpension.

Den nu föreliggande propositionen grundar sig på det förslag som pensions- försäkringskommittén lade fram under förra året. Genom successiva årliga pensionshöjningar under en tioårsperiod fram till 1978 skall alla pensionärer tillförsäkras en pensionsnivå, en garantinivå, som ligger en tredjedel över nuvarande folkpensionsnivå. Vid periodens slut skall en ensamstående pensionär vara tillförsäkrad en garantinivå som vid nuvarande prisläge utgör cirka 7.200 kronor, och för två makar skall garantinivån utgöra cirka 12.000 kronor. Därtill kommer kommunala bostadstillägg och den ytterligare höjning av pensionsbeloppen som är garanterad genom den gällande värdesäkring av folkpensionerna. Den nu föreslagna ökningen av pensionerna går till de pensionsgrupper som inte har kunnat förvärva ATP eller kunnat förvärva enbart en låg ATP

För pensionärspar gäller de öknings-

Socialminister Sven Aspling

Pensionstillskott för pensionärer utan eller med mycket liten ATP-pension tillämpas enligt riksdagsbeslut från den 1 juli 1969.

I pengar räknat betyder det att en ensam pensionär med hel förtidspension eller ålderspension jämte pensionstillskott beräknas erhålla 5.400 kr och ett pensionärspar tillsammans 8.472 kr.

●
Dessa belopp bygger på ett i skrivande stund oförändrat basbelopp, dvs. 5.800 kr. Som bekant stiger pensionsbeloppen i paritet med förändring i basbeloppets storlek.

●
Samtidigt räknas de s. k. avdragsfria inkomstbeloppen upp (de gäller bl. a. vid inkomstprövning för erhållande av kommunala bostadstillägg). För ensamstående höjs beloppet från 1.700 till 2.000 kr, för pensionärspar från 2.400 till 3.000 kr.

●
Vid frågans behandling i riksdagen höll socialminister Sven Aspling ett anförande, som i koncentrat återges här.

belopp, som nu kommer, var och en av makarna. Om t. ex. mannen har ATP men inte hustrun, så får hustrun helt pensionstillskott, och mannens ATP inverkar bara på hans eget pensionstillskott.

Uppmjukade inkomstregler

För att förbättra levnadsförhållandena för de pensionärer som mest är i behov därav föreläs också att inkomstprövningsreglerna för bl. a. det kommunala bostadstillägget

mjukas upp. Som bekant kommer det att innebära att det avdragsfria inkomstbeloppet höjs till 2.000 kronor för ensam pensionär och till 3.000 kronor för makar, och reduktionen för inkomster utöver det avdragsfria beloppet sker efter en flackare kurva.

Vidare föreslås att pensionstillskotten och motsvarande ATP — i likhet med vad som redan gäller i fråga om folkpension — inte skall räknas som sådan inkomst som minskar inkomstprövade förmåner.

Folkpensionskostnaderna ca 10 miljarder om året

Propositionen innebär ett nytt kostnadsåtagande som vid periodens utgång uppgår till omkring 1.300 miljoner kronor om året. Genom det ökade antalet pensionärer beräknas de årliga folkpensionskostnaderna därutöver vid samma tidpunkt ha ökat med cirka 1.200 miljoner kronor. Sammanlagt har vi alltså in-tecknat en kostnadsökning för folkpensionerna som vid den aktuella periodens slut kommer att uppgå till 2.500 miljoner kronor om året. Det innebär att folkpensionskostnaderna kommer att uppgå till närmare 10 miljarder kronor per år. Härtill kommer de betydande kostnaderna för folkpensionernas värdesäkring.

Det är glädjande att kunna konstatera att det föreligger en markerad och i allt väsentlig politisk enighet om denna för vårt lands folkpensionärer så viktiga reform. Den enighet som förelegat i den parlamentariska pensionsförsäkringskommittén understryks av det likaså enhälliga utskottsutlåtande, som nu föreligger.

Pensionerna rörliga genom att basbeloppet inkopplats i systemet

Till frågan om kostnadsstegringar, som påtalats av några reservanter, underströk socialministern att inkopplingen av basbeloppet i systemet betyder att just folkpensionärerna är garanterade — nu genom kopplingen till basbeloppet, tidigare genom de särskilda indextilläggen — att när priserna stiger i viss grad får de också en kompensation härför.

Herr talman! Det finns på pensionsområdet många önskemål som vart för sig är berättigade. Många propåer väntar, låt mig understryka det, inom den allmänna försäkringen. Mycket utredningsarbete pågår, och reformviljan bland riksdagsmotionärerna tror jag överträffar allt vad vi har varit vana vid under senare år. Låt mig bara här göra ett axplock ur högen:

Forts. å sid. 9

En läkare som "lagts in", dvs. som patient på ett sjukhus, skildrar sina intryck i Läkartidningen. I inledningen säger han: "Vilket sjukhus jag legat på vill jag inte röja, för att inte respektive chefsläkare, lasarettsdirektör eller huvudman skall känna sig träffad" — — osv. Vi lovar här att vara lika hänsynsfull mot läkaren — inte utsätta hans namn. Trots att både foto och namn inleder artikeln i Läkartidningen.

ANNORLUNDA SJUKJOURNAL

För att göra det hela mera spännande kan vi dock upplysa om att redogörelsen rubricerats "Sinnesintryck från ett modernt sjukhus".

Doktorn hade väl lika gärna kunnat välja ett "omodernt" sjukhus? Det hade kanske blivit ännu intressantare då? Men inte kan man klaga på att doktorn inte haft uppmärksamheten på saker och ting. Han har faktiskt sett en hel del ur patientens "underläge". Själv upplevde vi alltid en viss känsla av att "ligga i underläge". Läkare och personal hade ju rätt att gå upprätta. Själv låg man där som ett paket i ett postfack. Sjuksystrar övervakade en som nitiska säkerhetspolis. Om man råkadde bryta mot paketattityden och visa sig i korridoren på olika tid. Ofta har jag sedan funderat över varför "kommunalgubbarna", som efter sjukhusvistelsen skulle ta hand om oss, visade en sådan brist på övervakning. Det är först nu i de yttersta dagarna socialstyrelsen utfärdat en riktig katalog åt dem över hur handikappade och långtidssjuka bör hjälpas till rätta.

En viss klassutjämning sker, berättar doktorn, när man blir enbart "Patienten". Som avtages glasögon, löständer, doktorsring samt de egna kalsongerna. Inför narkosen är vi alla lika, oavsett social bakgrund. Den här medicinmannen är öppen för problem. Tyvärr är den personliga hygienien, särskilt den som av hävd kallas för "den nedre", inte lätt att sköta i en vanlig tvättvask, även om man är uppegående eller något rörlig. Man drar sig för att i likhet med hemma kräva bad varje dag. Ett sjukhusbad under ledning av en vänlig och handfast baderska är dessutom en så rigorös och trötande procedur att minsta åkomma lägger hinder i vägen. Duschar på avdelningarna är en stor fördel.

Bara personalen talar om att de finns, understryker Patienten/Doktorn.

Några beska ord om vår plastålder på sjukhusen: plastpåsen madrassen är instoppad i måste snarast avskaffas. Det är svårt att bädda i plast — ingen bäddning håller mer än två minuter. Därefter flyter allt. Plast har en annan nackdel: stora mängder fukt samlas på den halva del av kroppsytan som vilar mot

underlaget. I varje fall borde långliggarna få tillbaka den gamla hederliga tagelmadrassen. Med modern teknik bör den kunna hållas ren. Det finns ljud och dofter. Även på sjukhus. Man arbetar med ljudisolering. Bland kvarvarande ljud finns sedvanliga sko- och klackljud på hårdplast och på natten slår de alldeles särskilt igenom ljudvallen. Har inte skomakarna några finare recept på sin vara? Det moderna sjukhuset luktar inte. Den subtila blandningen av hygien, matos, eter och flatus, är borta. Tack för det! En patient kan hungra, inte efter mat, utan efter nya intryck. Tavlor på väggarna är förbjudna på sjukhusarna — av hygieniska skäl, sägs det. Nu undrar Patienten/Doktorn

om inte landstingsförbundet kan starta en tillverkning av engångstavlor i hygienplast?

Ja, där var några mycket kortfattade glimtar ur en ovanlig läkarjournal. Den är naturligtvis mycket längre — och bättre skriven än vad våra brottstycken ger intryck av. Tendensen är genomgående: att bättra vad som fordom brast i sjukhusrutinen. Personalen är lojal, arbetar bra och smiter inte undan; nattpersonalen är ofta pinsamt undertalig. Doktorn, som legat i sjuk-säng, önskar att nattpersonalen borde få en Sara Lidman, som utan sentimentala påslag kunde ge en levande bild av ett "gruvarbete i vitt" på våra sjukhus. En sån här skildring från läkarhåll säger mycket, mycket mera än alla de tabeller och variabler vi på utredningssidan så ofta upplever om sjukhustrivsel. En genomgång av sånt material ger ett intryck av torkade fjärilar, blodlösa och katalogiserade, uppfästa på kartor med knappnålar. Den här doktorsskildringen är varken blodlös eller torr patientverklighet. Tack för "sinnesintrycken" från insidan! Nästa gång tar vi ett omodernare sjukhus. För sådana finns faktiskt alltfjämt i sinnevärlden. Så här mitt i högsommaren ska vi — liksom vår Patient/Läkare — vara en smula hänsynsfulla med namnuppgifter — god sommar trots allt, såväl Patienter som Sjukhushuvudmän!

Patienten, objekt för aktiv sjukhusvård, är lånad ur broderorganet BM, Danmarks tuverkulösa landsforenings tidskrift. Lika varmt i alla sängar i Norden just nu förmodar vi!

RHL:s representantskap kunde notera progressivt verksamhetsår

En viss koncentration i organisationsunderlaget har skett. Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) räknar nu 112 organisationer av olika typer (18 centralorganisationer, 63 konvalescentföreningar, 27 patientföreningar och 4 länsföreningar) i hela landet. Det registrerade medlemsunderlaget omfattar drygt 16.000 medlemmar vid 1969 års ingång.

Konvalescenthem — praktisk social verksamhet

Inom förbundsverksamheten redovisas under verksamhetsåret 1968 konvalescentvård för hjärt-lungsjuka vid sex konvalescenthem i olika delar av landet. Totala platsantalet är 128 platser. Antalet gäst dagar under 1968 uppgick till 31.900.

Antalet sociala ärenden för handläggning av enskilda personers problem, dvs. människor som vänt sig till riksförbundets huvudkontor för att få stöd och hjälp, ökar starkt.

För att få en uppfattning om storleken av den socialkurativa verksamhet som bedrivs på förbundskontoret, har en registrering av alla sådana ärenden skett. Genom brev, per telefon eller genom personliga besök har sålunda 550 olika ärenden inkommit och behandlats, de allra flesta med avsett resultat som följd. Antalet åtgärder med anledning av dessa ärenden har ej noterats, men torde vida överstiga nämnda siffra.

En specifikation av ärendena följer här:

Konvalescentvård	370
Utomlandsvård	26
Bidrag för studier	10
Bidrag till tekniska hjälpmedel	47
Ang. uppehållstillstånd	1
Ang. lekskola för hjärtsjuka barn	1
Deklarationsfrågor	3
Rehabiliteringsfrågor	2
Arbetsvårdsärenden	13
Näringshjälp	2
Bil- och mopedärenden	14
Skattefrågor	2
Bostadsfrågor, insatslägenheter, bostadstillägg	12
Läkemedel	2
Ang. fonder	1
Socialärenden	30
Pensionsfrågor	1
Bidrag till telefon	1
Hemhjälp	8
Sjukvård	4
	550

Bostäder

Bostadspolitiken innefattar i korthet följande åtgärder av särskilt intresse för våra grupper:

Riksförbundets överstyrelse — representantskapet — samlades till överläggning i stadgeenlig ordning den 10 maj 1969. Verksamhetsberättelsen gav ett starkt intryck av stor aktivitet över hela handikappfältet. Några avsnitt ur redogörelsen framgår här nedan. Riksförbundet för Hjärt- och Lungsjuka (RHL) håller sin ordinarie kongress 1970.

- kommunala bostadstillägg för pensionärer
- statliga och kommunala bostadstillägg för familjer med barn
- speciella bostadsbidrag med kommunal subvention för handikappade med låga inkomster.

De kommunala bostadstilläggen för pensionärer skiftar i storlek, vilket har sin grund i att varje kommun äger beslutanderätt, och tilläggen blir därför beroende av kommunernas bärkraft och det intresse som lokalt kan skapas för detta bostadsstöd. Förhållandet har under åtskilliga år varit föremål för en livlig förbundsaktivitet i form av framställningar till kommunerna m.m. vid olika tidpunkter. Under verksamhetsåret har Svenska Kommunförbundet skickat ut en rekommendation till kommunerna att anknyta bostadstilläggen till de verkliga bostadskostnaderna, varvid ett generellt utgående belopp på 700—1.000 kr skall ligga i botten. I övrigt bör kommunernas ekonomi vara avgörande för vilket belopp som blir "tak".

Det nya bostadstillägget under b) förutsätter att familjen måste ha minst ett barn. Bostadstillägget är inkomstprövat, ökar med bostadens storlek och antalet barn och trädde i kraft den 1 januari 1969.

Det speciella bostadsbidraget med kommunal subvention under c) har närmare specificerats i ett material till lokalföreningarna i avsikt att få flera kommuner att införa detsamma. Riktningen har varit att i rådande läge åstadkomma en bostadskostnad, som kan bäras av den enskilde med låginkomst med hjälp av kommunal subvention, som är flexibel och anknyter till taxerad inkomst.

Arbetsmarknaden

Efter många års väntan fick handikapporganisationerna sin "toppkonferens" på högsta nivå. Den hölls i Stockholm den 29 januari 1969. Inrikesdepartementet stod som officiell värd för en församling på

drygt 400 deltagare med bl. a. statsministern och flera andra statsråd, representanter för arbetsmarknadens olika organisationer, av vilka särskilt bör nämnas SAF-direktören Curt-Steffan Giesecke, LO-chefen Arne Geijer, AMS-chefen Bertil Olsson m. fl. Konferensens konkreta resultat synes bl. a. ligga i att frågor som lönesättning, företagshälsovård m.m. på ett mera aktivt sätt kommer att tas upp i olika instanser, ett omedelbart resultat var att toppkonferensen kommer att följas upp med lokala konferenser på länsplanet.

*

En på vedertagen grund byggd lönesättning och facklig bevakning av den hel-skyddade sektorn inom arbetslivet har länge varit ett önskemål inom handikapprörelsen. Ett viktigt steg för att lösa denna fråga har tagits genom att preliminär överenskommelse för c:a 10.000 anställda i skyddade verkstäder träffats mellan Kommunalarbetsareförbundet och Kommun- och Landstingsförbunden. Avtalet innebär, bortsett från garantilöner m.m., att en viktig princip om facklig övervakning fastslagits för denna del av arbetsmarknaden.

*

Förslag föreligger om omorganisation av verksamheten inom arbetsmarknadsverket. Utredningen har gjorts av Statskontoret. Enligt utredningen förutsättes en betydande omläggning av den nuvarande länsindelningen med övergång till ett system med fem regioner och distriktskontor. Riksförbundet har att avge yttrande till förslaget.

*

Riksförbundet har under året haft överläggningar med Arbetsmarknadsstyrelsen i utbildningsfrågor, utbildningsbidragets konstruktion m.m.

Socialförsäkring

Sjukförsäkringsutredningens betänkande "Förmåner och avgifter i slutna vård" (SOU 1967: 63), som remissbehandlats under verksamhetsåret, innefattade förslag om ett avgiftssystem och ekonomisk prövning för den enskilde efter 180 dagars sjukhusvård, vilket förbundet inte ansåg sig kunna acceptera. Stöd för denna uppfattning kom bl. a. från försäkringskasshåll och Statens Handikappråd. Förbundets yttrande i denna fråga blev framgångsrik så till vida att Socialdepartemen-

Forts. å sid. 16

SVENSK SOMMAR 69

låter hemvävt. Begreppet har fötts under tunnelbaneresor i Stockholm, där människorna mest talar om flygbiljetter till den och den platsen. Utlandssemester — så klart. Status friluftareporter har alltså skrivit det här i protest mot valutautsläpp till främmande länder och i försvar för "vår svenska lada" Birger Sjöberg besjöng en gång. God hjälp i "hemväven" har fotografen Keittel Ericsson gett.

...en grå liten fågel och en björk som står vit...

Ypperliga representanter för svenskt sommarnöje klämmer i med en lät. Båten puffar iväg ut till öar, sol och salta vindar.

● FOTO:
KEITTEL ERICSSON

Att björnen visar upp sitt vänligaste ansikte är inte så underligt.

Vi gör säkert detsamma, om vi får syn på en sommarflicka av den här fina sorten.

tet i förslag (stencil 1969:2) på väsentliga punkter modifierat det ursprungliga förslaget. Socialdepartementets förslag innebär i princip ingen ändring av nuvarande ersättningsregler i sjukförsäkringen, försäkringskassan betalar en vårdavgift till sjukhuset och patientens sjukpenning minskas med högst 5 kr per dag. Samtidigt föreslås att den nuvarande 180-dagarsregeln för pensionärernas sjukvårdsförsäkring utsträcks till 365 dagar vad gäller ersättning för sjukhusvård. Det utsträckta försäkringsskyddet för pensionärerna har bl. a. sin grund i att sjukhusvårdsmännen avser att från den 1 januari 1970 ändra vårdavgiften från i regel 5 kr till 10 kr per dag. Vidare föreslås en väsentlig förenkling av den s. k. återbärings-taxan för öppen vård, vilket bl. a. betyder att patientens läkarvårdsavgift blir 7 kr per besök vid den offentliga öppna läkarvården. Vid hembesök hos den sjuke blir dock avgiften 15 kr. Förbundet har i sitt yttrande över departementsförslaget uttryckt tillfredsställelse över förbättringarna i försäkringsskyddet, men samtidigt framfört en del önskemål om justeringar för gruppen utförsäkrade, om vissa konsekvenser av ekonomisk art m. m. i samband med att den nya smittskyddslagen börjat tillämpas från den 1 januari 1969.

Respiratorvård i hemsjukvård

En motion till kongressen 1967 aktualiserade frågan om respiratorvård i hemsjukvård. I motionen påpekades att det fanns lungsjuka som ständigt var bundna till sjukhusvård, därför att deras möjligheter till respiratorvård i hemmen saknades. Det vore därför önskvärt att ge även dessa patienter vårdmöjligheter hemma. Kongressen gav förbundsstyrelsen i uppdrag att göra en undersökning om respiratorvård i hemmiljö för att få en uppfattning om vilka behov som fanns och vilka ev. åtgärder som kunde anses påkallade.

Vår nya färgkatalog som upptager äkta linoljefärg i 16 olika kulörer, ladugårdsfärg, plastfärg, fasadfärg, maskinfärg, spakelfärg, fönsterkitt, grundfärg, golvfärg, fernissa, penslar m. m. bipas-kas varje order samt sändes gratis och franco på särskild begäran. Varorna exp. fritt Borlänge stn men lämna vi 10 % frakttid. Order om 300:- sändes fraktfritt. Orderna exp. mot efterkrav. — Moms ingår i priserna.

Klipp ur annonsen och förvara den.

Det inkomna materialet ger dock inte underlag för rent generell utformade åtgärder, därtill är upplysningarna allt för knapphändiga. Men en första uppföljning synes vara lämplig genom att punktvis ta upp frågan med sjukhushuvudmännen. Detta skulle ge ett underlag för praktiska generella åtgärder, dvs. om man kan få en modell att arbeta vidare med. Förbundsstyrelsen har uttalat sig för en handläggning av frågan om respiratorvård i hemmen på angivet sätt i fortsättningen.

Förbundsanslag till teknisk hjälp i väntan på liberalare statsbidragsbestämmelser

Från den 1 juli 1968 har en samordning av den tidigare uppsplittringen av anslag till organisationer, då det gäller bidrag och fördelning av anslag till tekniska hjälpmedel m. m. skett genom beslut av riksdagen. Genom att Socialstyrelsen nu är central myndighet för bidragsgivningen och att statsbidragsberättigade hjälpmedel för handikappade sammanförts i särskild förteckning (Svensk Författningssamling 1968:238 och Socialstyrelsens cirkulär nr 26—28 1968) har den kvot av statliga medel riksförbundet tidigare haft till förfogande tagits upp i det generellt tillgängliga statsanslaget för samtliga handikappgrupper.

Enligt den nya samordningsplanen skulle alltså möjligheten att söka bidrag för vissa hushållsmaskiner såsom dammsugare, tvättmaskiner m. m., vilket tidigare handlagts av förbunds-kontoret, kvarstå men ske i annan ordning.

Tyvärre blev gällande bestämmelser för ordinationsrätt m. m. i Socialstyrelsens hjälpmedelsförteckning mindre lyckade för hjärt- och lungsjuka. Man tycks i stort ha byggt upp bidragsgivningen med utgångspunkt från rent ortopediska rörelsehinder — invärtesmedicinen har kommit på sidan på ett sätt som gör att hjälpmedel som kan komma ifråga för hjärt-lungsjuka, kan betraktas som nästan oåtkomliga. Riksförbundet har påtalat förhållandet och hemställt om en ändring i gällande bestämmelser, dels genom personlig uppvaktning hos Socialstyrelsen, dels genom i riksdagen väckt motion av förbundsordföranden. I avvaktan på en ordning som bättre tillgodoser de hjärt- och lungsjukas speciella behov, dvs. en ordinationsrätt och praktisk handläggning av bidragsärendena via de instanser som normalt sysslar med våra sjukdomsgrupper, har riksförbundet tills vidare anslagit ett belopp av 10.000 kr för andra kvartalet 1969, avsett att utgå till hjärt-lungsjuka med starkt nedsatt rörelsekapacitet för hjälpmedel som underlättar arbetet i hemmet.

Bortsett från här påtalade förhållanden torde samordningen av bidragsgivningen på längre sikt vara en avgjord framgång för samtliga handikappade. Det särskilda handikappinstitut som tillkom den 1 juli 1968 för att skapa bättre resurser för teknisk upprustning åt handikappade i gemmen, är likaså att hälsa som ett betydelsefullt framsteg för samtliga handikappgrupper i vårt land.

Lokal omvårdnad

Genom ändring i socialhjälpslagen — paragraferna 1 och 6 — om att varje kommun skall sörja för att den som vistas

Ulfshytte Rödfärg

Färdigkokad av äkta Falu-rött, finnes för pensel och spruta, dels med 5 %, dels med 20 % inkokt linolja å färgpigmentet.

För pensel med 5 % linolja å färgpigmentet

I fria träfat
om 125 kg nettovikt pris pr fat 130:—

I fria plåttfat
om 100 kg nettovikt pris pr fat 105:—
" 60 " " " " " 64:20

I fria plåtburkar
om 34 kg nettovikt pris pr fat 39:20
" 14 " " " " " 17:50

Obs. ovanstående priser gäller med 5 % linolja, rödfärg med 20 % offereras på begäran.

KNUTBRÅDSFÄRG (vit)

äkta linoljefärg
I fria plåtburkar
om 5 kg nettovikt pris pr styck 21:—
" 10 " " " " " 41:50
" 20 " " " " " 82:—

PORTFÄRG (svart)

I fria plåtburkar
om 5 lit. pris pr styck 13:50
" 10 " " " " " 26:40
" 20 " " " " " 49:75

IMPREGNERINGSOLJA (grön)

I fria plåtdamajenner
om 5 lit. pris pr styck 16:50
" 10 " " " " " 32:50
" 20 " " " " " 64:—

IMPREGNERINGSOLJA (färglös)

I fria plåtdamajenner
om 5 lit. pris pr styck 17:50
" 10 " " " " " 33:75
" 20 " " " " " 65:75

KARBOLINEUM (brun) träskyddsmedel

I fria plåtdamajenner
om 5 lit. pris pr styck 13:60
" 10 " " " " " 23:85
" 20 " " " " " 42:15

TAKFÄRG FÖR PLÅT OCH MASONI (rostbrun och gråbrun)

I fria plåtburkar
om 5 kg pris pr styck 22:—
" 10 " " " " " 43:50
" 15 " " " " " 64:50

Vår nya färgkatalog som upptager äkta linoljefärg i 16 olika kulörer, ladugårdsfärg, plastfärg, fasadfärg, maskinfärg, spakelfärg, fönsterkitt, grundfärg, golvfärg, fernissa, penslar m. m. bipas-kas varje order samt sändes gratis och franco på särskild begäran. Varorna exp. fritt Borlänge stn men lämna vi 10 % frakttid. Order om 300:- sändes fraktfritt. Orderna exp. mot efterkrav. — Moms ingår i priserna.

Klipp ur annonsen och förvara den.

Ombud antages ej.

FÄRG & CEMENT

78011 Ulfshyttan

Kontors- och affärstid:

9—12.00, 13.15—17.00

Lördagar 9—12

Ordertel. 0243/510 62

i kommunen erhåller omvårdnad med hänsyn till behov och förhållanden och att socialnämnden har att göra sig väl förtrogen med den enskildes behov av omvårdnad samt att verka för att detta blir tillgodosett, gällande från den 1 juli 1968, har ansvaret för handikappservicen fått en fastare lokal prägel. I samband härmed har socialstyrelsen i uppdrag att utfärda anvisningar till kommunerna om servicens innehåll. Anvisningarna, som gjorts i samråd med bl.a. Kommunförbundet bygger på testning i vissa utvalda försökskommuner, skall komma kommunerna tillhanda våren 1969. En viss vägledning för hjälp åt handikappade bör också det s.k. glesbygdssstödet, trivselanordningar, sysselsättning, färdtjänst m.m. lokalt begränsad till några kommuner i Norrlands inland och Dalarna, kunna ge. Åtgärderna, igångsatta med hjälp av statsmedel, under ledning av två till socialstyrelsen knutna s.k. glesbygdskonsulenter, vilka för sitt arbete ute på fältet haft samråd med en planeringsgrupp i vilken representanter för kommunförbundet, landstingsförbundet, bostadsstyrelsen m. fl. samt experter från olika departement ingått, är ännu inte slutförda. Den lokala aktiviteten för en bättre omvårdnad i den egna miljön, både för handikappade och äldre, bör med de vidtagna åtgärderna kunna öka avsevärt. Hur stor genomslagskraft man kan räkna med är i stor utsträckning beroende på kommunsammanslagningar, sammangående i kommunblock m.m., vilket innefattas i den organisation som pågår i hela landet.

En stabilare kommunekonomi och en praktisk organisation av social service ute i kommunerna är grundläggande för den nya given ifråga om lokal omvårdnad. Den av socialministern tillsatta socialutredningen har bl.a. till uppgift att undersöka möjligheterna att skapa "socialcentra" i kommunerna, dit allmänheten kan vända sig för vård, hjälp, service, råd och upplysning.

Studier

Under verksamhetsåret har fem regionala förbundsкурser genomförts enligt följande:

Jönköping 27—28 april 1968
 Kolbäck 28—29 sept. 1968
 Fjällfarargården 23—24 nov. 1968
 Malmö 1—2 mars 1969
 Stockholm 22—23 mars 1969

Lokalföreningarna på de olika orterna har förtjänstfullt hjälpt till med arrangemangen. Sammanlagt har kurserna omfattat 21 län och Stockholms stad med ca 200 deltagare. Bidrag har utgått från Skolöverstyrelsen för kurserna.

Arbetarnas Bildningsförbund (ABF) anordnade i samverkan med riksförbundet en kurs för studieorganisatörer den 11—13 oktober 1968. Kursen hölls i Eskilstuna och bevestades av ett 30-tal förbundsmedlemmar, fördelade på hela landet. ABF svarade för alla kostnader för resor och logi för deltagarna.

Studiecirkelverksamheten har bedrivits av lokalföreningarna i ungefär samma utsträckning som tidigare. Antalet studiecirklar uppgår till ca 70 st. med tillsammans omkring 700 deltagare. Här är det främst hobbycirklarna som dominerar, men även cirklar i språk och sociala ämnen förekommer.

Lokal kursverksamhet har dessutom förekommit varvid förbundsfunctionär medverkat.

Handikappidrott — rekonditionering

Sedan några år tillbaka har ett enkelt förbund — De handikappades riksförbund — stått som huvudman för handikappidrott. Statsanslag för verksamheten har utgått och de aktiviteter som utvecklats har i viss utsträckning även innefattat andra grupper än de som ingår i detta förbund och dess lokalföreningar. Förslag från en statlig utredning föreligger om inrättande av ett helt fristående handikappidrottsförbund med anslutning till Sveriges riksidrottsförbund. Det är meningen att alla de organisationer och föreningar landet runt, vilka nu sysslar med handi-

kappidrott, skall kunna vinna medlemskap i handikappidrottsförbundet. Handikappidrotten har hittills inte kunnat ge all den service en allsidig idrottsutövning kräver, många grupper såsom t.ex. invärtesmedicinens handikappgrupper måste ha sin egen modell för att vara med, hjärt-lungsjuka måste följa ett medicinskt betryggande mönster för sin rörelseaktivitet med hänsyn till sjukdomsgrad och sjukdomsart. Ett fristående handikappidrottsförbund, som vänder sig till alla idrottsutövare, torde ha goda möjligheter att inlemma våra grupper i en aktiv medverkan. Förbundet har under verksamhetsåret haft tillfälle att framlägga synpunkter på handikappidrottsförbundets målsättning och organisation.

Vid representantskapsmötet den 18 maj 1968 redogjorde docent Georg Porjé vid Södersjukhuset i Stockholm för den rekonditionering för hjärtpatienter, dvs. att med lämplig rörelsebehandling aktivisera patienten efter sjukdomens akuta förlopp, som pågått som försöksverksamhet vid detta sjukhus. En verksamhet av detta slag torde behöva aktualiseras även i det övriga landet och bli en stimulerande faktor att bygga vidare på i den utsträckning patienterna vill fortsätta sin rörelseterapi med idrottsutövning, som det nya handikappidrottsförbundet blir serviceorgan för. Frågan om kondition och idrott hänger nära samman med lämplig mathållning, födans sammansättning och närliggande frågor, som tagits upp bl.a. i artiklar i Status under verksamhetsåret. Svenska Nationalföreningen mot Hjärt- och Lungsjukdomar har i en broschyr "stopp vad gör du med ditt hjärta" gett en gedigen och medicinskt sett väl underbyggd information om kroppsfunction, kroppsvikt, diet, rök- och alkoholvanor m.m.

TÄNK PÅ
 HJÄRT- OCH LUNGSJUKAS
 BLOMSTERFOND

◇
 Postgiro 95 00 11

Arbetsterapi och Hobbymaterial

Skinn, läder och pälskinn för alla ändamål.

Verktyg och tillbehör för skinn- och läderarbeten.

Arbetsatser i rikhaltig sortering.

Sadelgjord såväl mönstrad som enfärgad i 30 färger.

Väskhandtag i pärlbambu, rotting, trä och metall.

Mosaik i olika utföranden.

Pärlor och Stenar av trä, glas, kristall och metall.

Halsbandslås; Broschnålar och Manschettknappmekanismer i olika utföranden.

Silvertråd och silverplåt i olika former och dimensioner.

Tänger för trådarbeten.

Begär prislista och prover. Vi sända gärna påseendesändningar på öppet köp.

Firma **SUNE ENGLUND**, 701 04 Örebro Postbox 266
 Tel. 019/12 09 14, 12 10 95

Vi pratar om...

Upptakt till sommarnöje

Sommarnöje på Småländska Höglandet låter väl härligt inte sant? Det tyckte i varje fall mamma och jag och hunden.

Annonser utlovade närhet till sjö, trädgård och skogstomt, av detta stämde det sistnämnda ganska någorlunda, men betydligt annorlunda än vad vi utmålade för oss, när vi drömde om en idyllisk skogsbacke lagom att promenera i, kasta pinnar, höra fågelsång.

Denna skog var den absoluta storskogen, mörk dyster som en siluett i sotat papper mot en gyllenröd aftonhimmel, en storartad anblick för 80-talets målareelit, men en skrämmande verklighet för oss. Huset, villan, ska jag väl säga, hade benämnts för mangårdsbyggnad, ladan fanns men inga kor, det låg utkastat som en pappkartong mitt i rena vildmarken, inramad av sankna åkrar så långt man kunde se och skog, ogenomtränglig risig snårig men majestätisk sträckte sig skogens dalar och höjder runt omkring oss utan en människoboning mer än detta lilla hus.

En obanad väg ledde till arrendatorn, närmaste granne, tvärs över fälten. Villan var iskall, taxibilen kunde inte klara den igensnöade uppfartsvägen, ännu mindre livsmedelsbilen, och allra minst vi. Med väskor, påsar, tårtkartonger (vi skulle ha födelsedag) vandrade den lilla expeditionen tappert genom drivorna.

Värden för huset hjälpte oss att elda första kvällen, in i kakelugnarerna stoppades väldiga björkvedsträn, nej vad säger jag stockar är väl rättare uttryckt, tunga stockar som sprakade och knastrade.

När snöstormen började gick värden, och vi blev kvar, två damer och en hund i ett ödehus, där vinden stormade in genom alla sprickor och golvtilljor och ett trasigt fönster.

Stormen var inte av denna världen, eftersom husets ytterväggar gick mot tomma intet där dalar och

skog tog vid hade den fritt spelrum. På natten lät det som om skogens alla hemliga makter av troll, gastar, skogsrän och bergakungar hjälptes åt att blåsa bort huset.

När jag gick ned med hunden gick det kalla kårar efter ryggen på oss båda. Mitt emot ladan, tom och tyst, till vänster åkrar, dalgång, höjder och skogsriket, trädtopparna böjde sig, buskar och enstaka träd sträckte krokiga händer mossbelupna mot oss, ett litet ljus tändes hos grannen som vi inte kunde nå. Och telefonen hade inte blivit inkopplad.

På kvällen gick vi igenom husets

alla trappor, vinklar, källare och prång tillsammans med hunden och beväpnade med en eldgaffel.

Mamma gick först sen kom jag och sist hunden.

På morgonen kom solljuset slösande milt och vänligt genom alla fönster, och litet senare kom arrendatorn och hade med sig vedsäckar på traktorn. Vår fritidssysselsättning blev att elda i kakelugnar. Sedan tog vattnet slut, livsmedelsbilen fastnade i snöyran och telereparatören också. Bara natursceneriet var fantastiskt. Gnistrande kallblå himmel, gyllenröd solrök, mossiga träd helt gröna liksom stengärdsgården en gång mödosamt lagd i seklets begynnelse.

Också stenarna var mossgröna, alla konturer, alla färger var skarpa och bländande. Aftonens stjärnhimmel vid klart väder gick ända ned till jorden, månens silverskiva tycktes balansera direkt på gärdsgården.

När jag gick över åkrarna och stannade för att vänta på mjölkbi-
Forts. på sid 25

Någonstans i vår gröna, tysta sommarvärld . . .

Den, som dina löften...

Antti Rytkönen

I svensk tolkning av Nils Ekman

Den, som dina löften
tror, är att beklaga!
Sommar, kom ej åter
och försök bedraga!

Då är vintern bättre
under stjärneljuset,
om än frost och kyla
smyger in i huset.

Dock, när sommarn kommer
och på nytt bedärar,
är mitt hjärta fånget,
gråter glädjetårar.

Gil Perren

FLICKAN MED LINHÅRET

Novell av EIVOR NILSSON

Illustratör SVEN BJÖRNSSON

Genast första gången han såg henne visste han att han älskade henne. Hon stod borta vid anddammen i stadsparken och matade änderna med en halv smörgås och hon hade en liten, späd figur, smalt ansikte med stora, långfransade ögon samt en linfärgad hårman hängande över ryggen.

Han gick direkt fram till henne, log och sa:

— Du liknar ett musikstycke.

Hon såg förvånad upp.

— Finns det nån musik om flickor som matar ankor?

Han skrattade. Hon skrattade med och hennes skratt var lika vackert som hon själv. Mjukt, melodiskt och klart. I rena förtjusningen tog han upp en liten sten och kastade den ut i vattnet bland änderna, som förskräckta simmade undan.

— Ger ni dem stenar istället för bröd, sa hon förtrytsamt. Bröt en brödbit och kastade mitt i högen.

— Sitter du här i parken och äter smörgås varje dag? frågade han.

— När det är fint väder gör jag det hela sommaren, sa hon, nickade retsamt och gick sin väg.

Han sprang efter henne och hann upp henne under en nedhängande pil.

— Vill du ta med en smörgås åt mig också i morgon, så kommer jag hit och gör dig sällskap?

— Men jag har väl aldrig hört på maken, sa flickan och stirrade på honom med sina stora, blå ögon. Ta med en smörgås själv, om du är hungrig.

Hon sa du! Han sköt undan de näsvisa trädgrenarna och skrattade.

— Jag kan inte, jag har föreläsningar både på förmiddagen och eftermiddagen och förresten bor jag inackorderad och där får jag bara morgonkaffe med en bulle. Resten äter jag på stan. Vid den här tiden är jag alltid hungrig. Tar du med en smörgås ska jag bjuda dig på mjölkbar en dag när det regnar.

Det var så det började. Hela sommaren satt de där på bänken och åt hennes smörgåsar när vädret var bra, regnade det gick de på baren.

De kystes ofta under pilträden vid anddammen och varje kväll när han somnade tänkte han på henne. Hur han brukade linda hennes långa, nästan vita hårslingor runt sin hand, hur smalt och vekt hennes ansikte såg ut när hon satt i tankar, hur mjuk, men samtidigt fast hennes späda kropp kunde vara.

Ibland, när hans värdfolk var borta, kom hon upp till honom, satt i hans stol, lät sig överhöljas med smekningar, började så småningom komma honom till mötes även när han blev het och pockande och delade slutligen hans läger som en tjuv om natten, utsläppt tidigt i gryningen innan värdfolket hunnit vakna.

Tills en dag allt blev annorlunda.

Det började redan på morgonen. När han vaknade stod regnet som spön i backen och termometern visade på fyra grader plus. Han rös till och stirrade ut på den smutsiga gatan. Var det redan höst? Jo, man var ju förstas i slutet av september, men sommaren hade på något vis

varit så underligt kort... Den hade egentligen inte börjat förrän han träffat Linlugg... var det verkligen i september, det med? Han hade visst varit några enformiga veckor på landet därhemma, sysslatt med det gamla vanliga, hjälpt fadern att skörda och fylla ladorna, sådant var inte sommar, det var bara jobb. Sommaren hade kommit när terminen börjat och han hittat Linlugg.

Och nu var den slut. Men Linlugg fanns ju kvar. Han tröstade sig med den tanken medan han rakade sig med kallt vatten och försökte komma på gott humör. Världen var ju fin! Allting var egentligen fint.

Varför kände han sig då så egendomligt dystert och ur gängorna?

Det måste vara vädret. Fast annars brukade han tycka om ruskväder. Det gick så bra att läsa då.

Det var som om aningen om en kommande olycka redan nu fanns hos honom och den blev starkare för varje timme och den gick av förmiddagen. Han var förströdd på föreläsningarna, gick miste om en hel del, glömde anteckna, uppförde sig med ett ord som om det hela inte angick honom.

På lunchrasten halvsprang han ner till stadsparken, övertygad om att mötet med Linlugg skulle förändra allt och få honom att känna sig glad igen.

Linlugg stod under pilträdet sur och våt och när han kröp in under hennes paraply fick han en chock. Stirrade på hennes huvud, svalde, stirrade igen.

— Vad glör du på, har du aldrig sett en halvdränkt katt förr, sa hon retligt och rös till av kyla.

— Håret, stammade han fram. Har du — har du...

— Jaså det, jo, jag klippte mig igår. Tycker du inte om det? sa hon och vred huvudet åt alla sidor så att han skulle komma åt att se.

— Nej, sa han trumpet.

Hon hade blivit en helt annan utan sitt långa, silkeslena hår. Ansiktet verkade kantigt och för magert, ögonen för kraftigt målade. Ögonskuggan för hård. Och hon hade ingen vidare snygg huvudform, när håret kommit bort. Allt som återstod var en snaggklippt nacke, en pojkaktig tott ner i pannan och ett par små smala, vita streck vid öronen.

◇

På någon annan kanske den frisyren varit trevlig, men inte på henne. Hur kunde hon göra något så dumt som att klippa av sig håret, det vackraste hon ägde...

Hon hade på något underligt sätt mist all attraktionskraft för honom.

Han tänkte dystert att dagen verkade

att fortsätta i samma stil som den börjat på morgonen.

— Du har glömt en sak, sa hon och räckte honom sina läppar.

Han kysste henne pliktskyldigast. Det smakade bara regn, kallt, vått höstregn.

— Ska vi inte gå? frågade hon när han blev stående och stirrade ut i luften framför sig.

— Jovisst, sa han intresselöst och de tog den vanliga vägen upp till baren vid hörnet.

När de satt vid bordet och drack sitt kaffe med smörgåsar såg hon forskande på honom. Han var så annorlunda på något vis. Eller var det bara hon som tyckte det, med tanke på den sak hon måste berätta för honom och som hon inte visste hur han skulle reagera inför.

Han undvek att se på henne. Han uthärdade inte den smärtsamma synen med hennes snaggade huvud. Håret hade varit en del av den flicka han älskat, en mycket viktig del. Nu var hon inte Flickan med linhåret längre, på sin höjd flickan med lintotten...

All musik var borta från henne, all ljuvhet...

◇

Det var ju inte bara att ligga med en flicka som var det viktigaste, fast han kände andra som hade den hårdkokta meningen. Det måste också finnas något annat med i bilden, värme, ömhet, något av det där odefinierbara som kunde finnas mellan man och kvinna när det var som bäst. Hennes långa, lingula hår hade varit hennes avväpnande vädjan till hans manlighet. Det kanske skulle låta fångt om han sa det, men så var det i alla fall.

Utan hår gav hon en helt annan bild. En självsäker, klarögd ung dam som ut-

...tänkte inte hänga sig på honom...
spara hade hon lärt sig, hade pengar
på banken...

märkt väl klarade sig själv, kunde fatta egna beslut och välja sin egen väg.

Var det inte så man ville ha den moderna flickan? Var det han själv som var gammalmodig?

I vilket fall som helst talade hon inte längre till hans manlighet. Han kände ingenting alls för henne längre. Hon kunde väl åtminstone frågat honom först... det var väl inte bara hennes hår... Fast naturligtvis var det hennes eget, han var nog egentligen en riktig dumskalle...

◇

Men det fanns ingen kärlek i hans ögon längre när han äntligen såg på henne.

Hon märkte det och hon hade genast klart för sig att det var för den sak hon måste berätta som han såg ut så där. Han måste känna på sig vad hon skulle säga. Kanske hade han redan gissat det. Man sa ju att om man älskade varandra så kunde man inte ha någon hemlighet för varandra, man kände intuitivt vad den andre tänkte på...

— Sten, sa hon lågt, jag måste tala om något för dig. Jag är med barn.

Han stirrade på hennes lilla öppna ansikte och mötte i ren förfäran hennes blick. Den var klar, sann och skoningslös.

Det också. Just nu, när allt var omöjligt mellan dem. När hon inte tänkte mer än en gammal sko skulle gjort hos honom.

Han visste att han hade slarvat och han kunde inte döma henne om hon också gjort det. De hade båda felat. Men då hade han älskat henne...

Han sade sig att han var en förbaskat sentimental gammal åsna. Tjugofyra år och romantisk som en tonåring... Men han skulle i varje fall visa att han inte var sjutton, utan vuxen man, som kunde stå för sina gärningar.

— Då förlovar vi oss omgående, sa han och tömde kaffekoppen. Vi får prata vidare om det här i kväll. Men oroa dig inte. Det ska vi fixa.

Men det var en främmande kyla i hans röst och en ny formell artighet i hans nick, när han lämnade henne med några ursäktande ord om att han hade bråttom.

Han uthärdade inte att se henne längre. Se henne och veta att han skulle binda sin framtid vid henne, utan att han älskade henne.

Hon försökte äta upp sin smörgås, men den smakade henne inte längre. En förstulen tår trillade ner i kaffekoppen. Han hade bara haft henne som tidsfördriv, han älskade henne inte...

◇

Men han skulle inte tro att hon tänkte hänga sig på honom. Nuförtiden fanns det

utvägar för en ensam flicka också. Hon hade pengar på banken, för spara hade hon då lärt sig. Hon snöt sig, torkade ögonen och reste sig. Redan igår, när hon fått beskedet från det prov hon sänt in, hade hon tagit reda på en adress i Polen, där man fick abort mot några hundra. Och resor gick det varje vecka. Det skulle snart vara ordnat. Var han inte mer angelägen, så inte skulle hon störa.

Hon tänkte bittert på vilken gås hon hade varit. Hade hon inte gått till det här mötet med en nästan säker visshet om att han skulle bli glad... Att han skulle tycka som hon, att det skulle vara roligt att se en levande produkt som bevis på deras kärlek...

Hur kunde hon vara så naiv. Tjugotvå år och allting. Hon som inbillat sig känna livet.

Men okey, hon hade gjort en dumhet och skulle reparera den. Och aldrig, aldrig mer skulle hon tro på en karl mera...

Sten satt på sitt inackorderingsrum på kvällen och gick igenom sina anteckningar medan han väntade på att hon skulle komma. Livet föreföll honom grått och meningslöst. Varför skulle han göra sig besvär med att fortsätta läsa? Han kunde lika gärna avbryta och ta ett underbetalt jobb som han egentligen var överkvalificerad för. Allt var ändå slut. Det som väntade honom var bara en ändlös, trist rad av pliktuppfyllda år.

Förut hade kärleken till Linlugg sporrat honom i hans läsning. Han hade ansträngt sig att få fina resultat för att hon skulle bli glad.

Plötsligt kom han ihåg barnet. En tredje medlem, en ny världsmedborgare, framtidens människa.

Här hade han en möjlighet. Hans egen tid var ännu fylld av protester och åter protester, men den tid var ännu avlägsen när allt som nu var fel äntligen blivit ändrat och rätt. Det fordrades minst en generation till för det.

De oföddas generation.

Han drog ett djupt andetag. Han kände sig på nytt entusiasmerad att läsa och arbeta vidare. Nu hade han ett mål, som var viktigare än något annat.

Och han kände att nu i denna stund blev han först riktig man.

Han skulle få ta hand om denna unga människa, få leda och hjälpa den, visa den på de ideal han själv stakat ut för sig, få vara med i den nye unges kamp och glädja sig åt hans segrar...

Han slog igen boken och lyssnade ivrigt på hennes steg i trappan. Varför kom hon aldrig? Klockan var redan en halvtimme över tiden. Hon brukade alltid vara punkt-

lig. Hade hon glömt att hon skulle till honom? Att de hade viktiga saker och tala om? Eller...

Plötsligt såg han sig själv på baren. Såg henne. Såg sina egna kärlekslösa ögon, sin kalla stämma och tomma ord. Såg frågan i hennes ögon övergå till sorgen visshet, såg hennes lilla snaggade huvud som ändock vittnade om att hon var en flicka som kunde ta vara på sig själv...

Hon gick väl aldrig och gjorde något galet? Det var ju ändå inte bara hennes barn. Hon hade inte rätt att bestämma över det ensam.

Han störtade ut till närmaste telefonkiosk. Slog hennes nummer med darrande fingrar, väntade otåligt på svar. Ingen var tydligen hemma. Hon bodde tillsammans med en annan flicka i en liten etta som de hyrde i andra hand.

Han lade på luren i nattsvart förtvivlan. Varför hade han burit sig så knölaktigt åt på lunchen? Herregud, hår var väl inte det som världen stod eller föll på... En barnrumpa, det var vad han var. Fick han inte tag i henne innan det hänt något skulle han aldrig förlåta sig själv...

Han började ströva omkring på gatorna, gick till alla de ställen dit de brukat gå tillsammans, kikade in genom kaféfönster, tittade i biografvestibuler, spanade längs gatorna. Klockan var strax sju, det var två timmar sen hon slutat sitt arbete. Hon kunde gott ha hunnit...

Han orkade inte tänka tanken till slut. Tanken att hans dyrbara barn skulle amputeras ut från henne och dö innan det ännu fått riktigt liv var outhärdlig. Men han visste att hon skulle kunna göra det.

VID BESÖK I HÖÖR, ät och bo på

Järnvägshotellet

God mat och gott kaffe — propra rum

Tel. 0413/200 25

**ALLT i pappersbranschen
billigast från**

Skånska Papperscentralen AB

Sallerupsvägen 90, Malmö Ö

Tel. 93 54 30 - Växel

Visserligen var hon liten och såg späd ut, men hon hade en tåga inom sig som var starkare än de flestas.

När han tappat allt hopp om att finna henne fick han syn på henne en bit längre fram på trottoaren. Hon gick snabbt, med sin säreget fjädrande gång och var tydligen på väg hemåt.

Med några långa kliv hade han hunnit ifatt henne och tog henne hårdhänt under armen.

— Vart är du på väg? Varför kom du inte? sa han förebrående.

Hon såg allvarligt upp på honom.

— Jag har varit på en resebyrå och beställt en resa, sa hon lugnt.

— Ska du åka bort nu? sa han brydd. Bry dig inte om det, vi kan väl åka båda litet senare. Vi ska väl ha någon form av bröllopsresa, inte sant...

Hon gick tyst och han förde henne bort mot stadsparken och ankdammen. Regnet hade upphört, men allt låg insvept i glittrande droppar, träd, gräsmattor, bänkar och gångar. Några sömniga änder gungade på vattnet och längre ut sov en svan med huvudet under vingen.

— Sten, det är inte min mening att tvinga mig på dig, sa hon allvarligt och stannade. Jag visste vad jag gav mig in på och jag — jag kan klara det. Ensam. Du kan känna dig fullkomligt fri...

Han tystade henne genom att ta henne i famnen och kyssa henne. När han kände hennes mjuka, fasta kropp mot sin blev han alldeles lugn. Han hade varit en idiot, handlat i barnslig panik...

— Jag älskar dig, sa han innerligt. Men jag vill att du ska lova en sak...

— Vad då? frågade hon andfådd och stjärnögd.

— Att du låter håret växa ut igen, viskade han förläget.

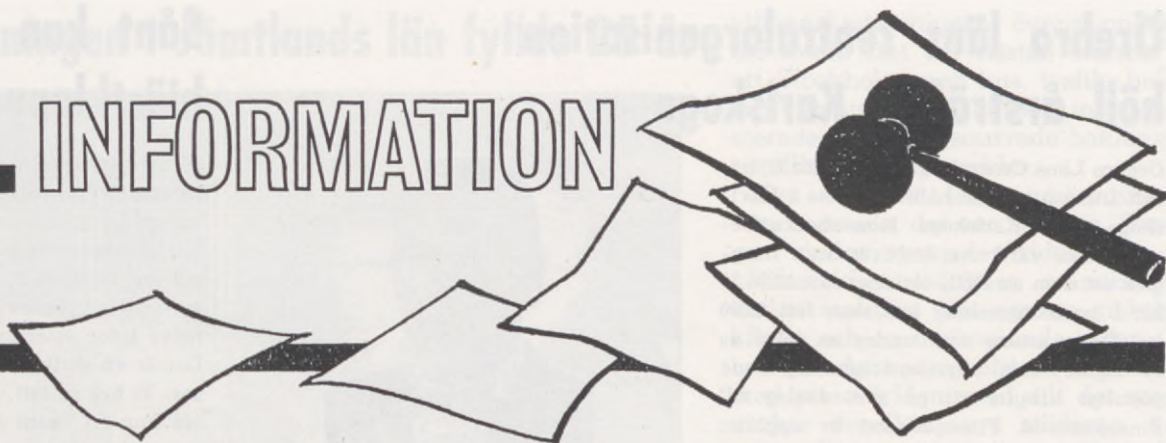
— Ååå! sa hon förvånad och brast i skratt. Var det därför du var så konstig... Då ska jag tala om för dig att jag ångrade mig så snart frisören tagit de första tagen med saxen... Men då var det så dags. Tror du att du kan stå ut med mig ändå ett par år, för det tar tid att få tillbaka så där mycket hår...

— Jag älskar dig, stubbad eller vindögd, sa han och tryckte kraftfullt sina läppar mot hennes...

Status bildkruss nr 4

Pristagare och lösning
kommer i
Status augustinummer.

RHL INFORMATION

SEMESTER MED EGNA KRAFTER...

Cykeln sparar ibland respengar, ger en härlig motion och dessutom en angenäm känsla att "gå med egen maskin".

Nu stänger vi föreningsarkivet ett tag, klubban och protokollsboken får vila till frampå eftersommaren då planerna för den nya säsongen ska smidas.

Nu går vi ut på torgen och säljer lotter i RHL-lotteriet istället. Tillskott i föreningskassan behövs för att pigga upp medlemmarna, t. ex. med en sommarträff eller en bussfärd till något sommargrönt, trevligt ställe. Då behövs en slant på kistbotten.

Nu bygger vi upp den känslomässiga gemenskapen inom föreningen under friare former. Sommaren är ingen s. k. död förenings-tid. Under de gröna månaderna stärker vi krafterna för nya tag.

Nu tar vi fram vår gamla trampcykel för motionens skull och de där böckerna som inte blivit lästa plockas också fram — rörlig sommar utanför föreningsarkiven, i luft och sol!

Örebro läns centralorganisation höll årsträff i Karlskoga

Örebro Läns Centralorganisation för Hjärt- och Lungsjuka har hållit årsmöte i Karlskoga med Karlskoga Konvalescentförening som värd. Av årsberättelsen framgick att man av RHL-lotteriet fått 1.196:30 kr. I landstingsanslag har man fått 3.000 kr. Detta anslag som under en följd av år utgått som organisationsanslag hade plötsligt utbytts att gå som anslag till Finnsjöstrand. Finnsjöstrand är upplåtet till CO av landstinget som semesterhem för Hjärt- och Lungsjuka. "Det är väl att ge med ena handen och taga tillbaka gåvan med den andra." I kommunalt anslag har utgått 800 kr och från Fackföreningarna 8.241:33 kr. Inkomna medel har fördelats på de olika föreningarna enligt medlemsantal. I styrelsen omvaldes Alfred Lindahl, Örebro, ordf., Karl Erik Mälman, Karlskoga, kassör, Ivar Björnvall, Örebro, sekr, Emy Persson, Örebro, samt nyvaldes Nils Pettersson, och Nils Backnert, Karlskoga. I styrelsen ingår även ordf. i patientföreningen Adolfsberg, som nu är Tore Karlsson, Örebro.

Till revisorer utsågs förutom de av Landstinget valda Sven Ryman och Charles Andersson, Örebro. Suppleanter för styrelsen blev Tage Svensson, Herbert Kanestad, Olle Johansson, Örebro, Rut Falk,

Alfred Lindahl, omvald
CO-ordf. i Örebro län.

Valter Svärd och Allan Vallin, Karlskoga. Till valberedning utsågs Nils Pettersson, Karlskoga, Tore Karlsson och Arnold Jansson, Örebro, med den sistnämnda som sammankallande. Årsmötet beslöt att kollektivt lösa fiskekort i Fåsjön för de medlemmar som semesterar vid Finnsjöstrand. I priset 50 kr ingår förmånen att få plats för en eka i nämnda sjö. Årsavgiften blev oförändrad och så blev arvoden för sammanträdena och reseersättningen.

Gävleborgs läns centralorganisation höll årsträff i Hofors

Centralorganisationen för hjärt- och lungsjuka i Gävleborgs län höll i år sin årsmötesträff i Hofors, där handikappprörelsen i gemen har ett starkt fäste. Kanske beror det på att de olika gruppföreningarna, inte bara hjärt- och lungsjukas utan också andra handikappgruppers, sökt sig tillsammans, skaffat sig en gemensam föreningslokal och upprätthåller goda inbördes kontakter.

Ur Gävleborgs CO:s verksamhetsberättelse noterades bl. a. att föreningen i norra Hälsingland, som varit passiv under några år, ryckt upp sig tack vare energiska Ruth Andersson i Hudiksvall, som var förhindrad att närvara men som ändå skickat en trevlig rapport från "det glada Hudik", vederbörligen uppläst av tjänstgörande ordförande.

Föreningen har ändrat namn och heter nu Föreningen för hjärt- och lungsjuka i norra Hälsingland, och som dess ordförande fungerar Rut Andersson med Lars Rönn, Stocka, som sekreterare.

Forts. på sid. 25

Ruth Andersson, nyvald styrelseledamot i Gävleborgs läns CO.

Sånt kan man få hjärtklappning av...

Hälsoprogrammen i den norska "kringkastningen" (radion) och TV har varit många på sista tiden. Hjärtats vecka kom upplysningen att kulminera. Kommer inte många människor att reagera med ångslan och bekymmer för att undergräva sin hälsa inför efterlevnaden av alla regler? Det är en skribent i norskt blad som frågar. Vi har ju fått veta så oändligt mycket om hur ett "sunt levnadssätt" ska se ut, menar han.

I Helse nytt nr 2 1969 står en man och betraktar ångsligt en massa tidningsrubriker om "blodpropp" och "plötsliga dödsfall" m. m. Mannen tar sig åt hjärtrakten och säger: "Man kan få högt blodtryck av mindre..."

En stadsläkare har fått frågan om "för kraftig upplysning" och han besvarar den så här:

Kan man la være å gi opplysning om helsespørsmål med den begrunnelse at noen blir engstelige? Dette er et gammelt problem — akkurat det samme opplevet man lenge før fjernsynets tid, ikke minst i tiden før første verdenskrig da kampen mot tuberkulosen ble drevet mest intenst. Også den gang stilte man samme spørsmål: skal man — eller skal man ikke? Den gang valgte man å gi helseopplysning, fortalte folk at det var farlig å spytte o.s.v. Og det førte bra frem. Det vil vel være like rimelig å gi den opplysning som trengs i dag.

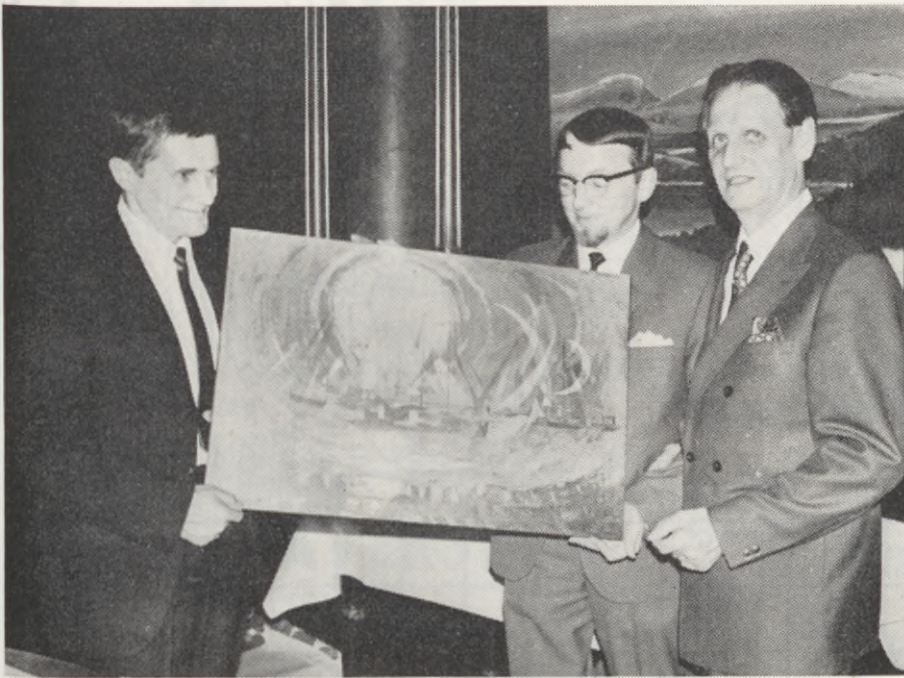

Jag förstår gott problemställningen och vill tro att många får lite samvetsnöd, cigarrerterna och för mycket spis; de sakerna ger kanske ångslan mest, menar stadsläkare Holan. Jag kan inte annat se än att det är riktigt att basera upplysning på fakta, fortsätter den norske doktorn, men man skall inte "skremme", bara kort och gott tala om att så förhåller det sig. Alla läkare vet att efter hälsoprogram får man en del extra besök — det får inte hindra att upplysningen fortsätter.

Nordisk träff i Sundsvall

De Nordiska Tuberkulosförbundens Centralorganisation (DNCT) har konferens i Sundsvall den 12—15 juni. Vi har tagit del av ett digert förhandsprogram till vilket vi hoppas återkomma.

Då länsföreningen i Jämtlands län fyllde 25 år

Eric Boberg överlämnar förbundsgåvan till den jubilerande föreningen, i mitten Sven Widegren och längst till höger Gunnar Lögdberg.

● GÄVLEBORGS LÄNS CO...

Forts. från sid. 24

Till ordförande i styrelsen för Gävleborgs centralorganisation kverstår Erik Karlsson, Hofors, ännu ett år. Omvalda blev kassören Stina Ohlson, Hofors, sekreteraren Siv Hellström, Gävle, och Erland Bergh, Hagaström. Nyvalda blev Eskil Sandberg, Mackmyra, Carin Forsberg, Sandviken samt Rut Anderson, Hudiksvall.

Från riksförbundet medverkade konsulent Sixten Hammarberg, som gav en översikt betitlad "Aktuell handikappvård". Vårdsituationen har för de lungsjukas del varit besvärlig under året därför att

● UPPTAKT TILL SOMMARNÖJE...

Forts. från sid. 18

len, kände jag mig ungefär i storlek med en docka i ett överväldigande landskap. På båda sidor omgav mig skogen, man gick som i en liten ask bland dessa susande höjder och dalar milsvitt omkring.

Tystnaden var ogenomtränglig som en mur och så glasklar att fågelkvittret bara kunde förnimmas svagt tonande.

Selggrens sjukhus i Gävle på grund av personalsvårigheter varit stängd en tid. Genom energiskt uppträdande från förbundsfolk har nu situationen förbättrats, samråd har skett med bl.a. landstinget och riksförbundet och sjukhuset fungerar nu normalt igen med full beläggning. En utförlig rapport i vårdfrågan vid sidan av verksamhetsberättelsen lämnades av Leif Hedin till mötesdeltagarna. Centralorganisationen har nu fasta kontaktpunkter i bl.a. Gävle, Hofors, Sandviken, Hudiksvall och Ockelbo. CO har också representerat i samarbetet inom lokal-HCK i Gävleborgs län genom Erland Bergh, Hagaström. Bernt Persson och Eskil Sandberg ingår i länsarbetsnämndens samarbetsorgan i länet. Årsmötesförhandlingarna refererades i ortspressen av Siv Hellström, Gävle.

En dag försökte vi kratta undan litet gult fjolårsgräs och tänkte på vilka konstmässiga rabatter vi skulle anlägga när den tiden kom. Den småländska jorden trotsade alla försök, vid snösmältningen förvandlades den till små präktiga forsar och bäckar där bofinkarna badade. Någon trädgård skönjdes knappast bland allt ris och bråte.

På kvällen kom kajorna i flockar för att sova i träden, samtidigt kom dimman drivande i spöklika sjuk,

vildmarksstämningen övermannade oss totalt. Det var nästan ofattbart att Stockholm med hus, trafik, buller, människor och butiker inte existerade, att tiden snurrade baklänges tillbaka genom sekler.

Det var inte längre människan som regerade, det var naturen, Skogen, vinden, tystnaden vidderna.

Obevekligt trängdes människan undan maktlös. Det var en mäktig känsla och en skrämmande sådan.

Utän några som helst förbindelser med yttervärlden, med allt det som vi har överflöd av i städerna, är människan mycket liten och helt utelämnad åt ovissheten, antingen man nu tänker på spöken och skogsväsen eller helt vanliga och kanske betydligt ruskigare mänskliga element som kan tänkas uppehålla sig i lador och uthus.

En morgon återvände vi till den civilisation som vi så hett längtat att komma ifrån.

Vilken lättnad att sitta på tåget och bara se obygdgen genom kupéfönstren, skogar, tjärr, åkrar gled förbi, försvann i fjärran. Samhällen och småstäder dök upp. Gränsen Östergötland — Sörmland. Och så i rask fart, Tystberga, Hölö, Järna, och äntligen det trygga Södertälje södra. Vi andades ut, hunden snarkade, vi drog ned väskor och hattar och kappor från bagagehyllan och väckte hunden.

Rönninge, Huddinge, och Stockholm. Åh Stockholm, stadshusets tre kronor glittrade i solen, vimlet på centralen, människorna, bilarna, husen... Och ändå vet vi, någonstans härskar alltjämt skogen, vidderna ödemarken, lodjuren, rävarna som i urminnes tider.

Ny hjärtmedicin på fria listan

Den lista som finns över kostnadsfria mediciner för vissa långtidssjukdomar har enligt regeringsbeslut kompletterats med en del nya mediciner. Det är bl.a. en hjärtmedicin, som innehåller etakrynsyra (edecrina och triamteren), bland de preparat som flyttats upp på den kostnadsfria listan. Att märka är att det gäller receptbelagda mediciner på särskild förteckning, vilka tillhandahållas vederbörande patienter kostnadsfritt och inte de rabatterade medicinerna. För de senare gäller som bekant andra bestämmelser vid inköp etc.

STATUS BILDKRYSS

GETT FULL SYSSELSÄTTNING											HÖJDER							LITET MÅTT FÖR VATT		
					STUDIE						KVARTÄN- SKAP TRÄD						KRIGS- HÄR O VID SANSIBAR			
MAN LÄDER GUBBE																KYRK- VISA SES I KVOT				
BÅT I SPILL ROR					EMMA SPÅ						KRITIK POKER- TERM							VRÅNG		
SES I FÄGEL- REDE	HÅLA				KAR- TONGER					VIRVEL- VIND										
					VORO MUSER- NA FOTBIT					VAN- KAR					KÄR- VE	DRÖVA- RE FÖR- INTÄT		LÄRA FÖRLAG SMILA		
										O- LYCKO GU- DINNA										
LITEN TJUUV					POST- LÄDA	RITA- DE SKOJ	OCKSA EN BO- STAD	ME- NAR MOJNA										GÅR PÅ DY- NOR	DRIVS MED ÅROR	
KAN FÖR- PUP- PAS	SE I KOR- TEN	ÅR VÄL TACKA			KOCK- BESTYR SPEL													SOM FNÖS- KE	HÄNGA LÄPP	GAMLA LÅNG- DER
															POJKE I SKOLAN	BLIR SPEL- PENG KÄJ PIL				
174 2	REN- FÖDA ERI					REGAL SKEPP KÄRA!					DÄRE STARK- VARA									
	TÖS					AMMU- NI- TION														BÖRJAR RESAN MED
								SIANGA								GÖR MAN DISK				
VINNA						RIK- TIG									BLIR DET ÅR KLIPPAN					

nr 6

Namn

Adress

Postadress

Lösningarna måste vara Status redaktion, Box 3196, 103 63 Stockholm 3, tillhanda senast den 5 aug. För att få delta i tävlingen skall tävlingsbrevet vara märkta "Bildkryss nr 6". — Tre priser utdelas som vanligt, nämligen ett på 25, ett på 10 och ett på 5 kronor. Lösning och pristagarnas namn meddelas i Status septembernummer.

Lundin & Lindberg

Tel. 016/13 13 64 Kungsgatan 59 Tel. 016/13 13 64

632 21 ESKILSTUNA

KÖP
SOLSTICKAN!

MATTVÄVERSKOR

Varpflätan, vår specialitet, lev. vi klar för uppsättning av starkt Egyptiskt fiskgarn oblekt 12/6. 10:50. 12/6 grått, beige, ljusgrått, lingrått, grönt, blått, brunt, rött, svart, orange 14:50. Grå stålnylån (Borgs) 13:—. Terylenevarp stark (Sjuntorps) 13:50. Linnevarp 8/2 8/3 8/4 (Bockens gröna etikett) 14:—. Varpning 1:50 pr kg. Uppgiv trådantal och längd. Plast, Gislaveds bästa 5:—. 25 kg 4:75. Melerad plast 5:25, allt pr kg. Snabb lev. prov med vävråd och mönsterförslag till mattor i färg, gratis. Returrätt.

Gustaf Karlssons Mattväveri
Veddige, Tel. 0340/300 01, 300 78

HÖGSTA KVALITET

KALK

för olika
industriella ändamål

RÄTTVIK

0248/172 00

Gynna
svenskt
näringsliv

Vi tillverkar

GJUTNA LUCKOR

till alla slag av värmeappar.

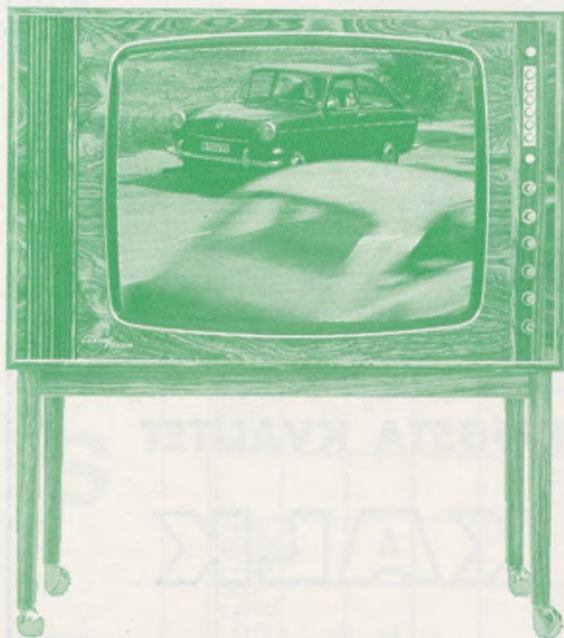
FABRIKEN TUNIS AB

VÄRNAMO

Tel. 0370/136 06 - 104 99

FÄRG-TV

 kommer nu
snabbt i Sverige

RHL-lotteriet
har **3** förnämliga
FÄRG-TV som
toppvinster!

Dessutom

**Inga väntans
tider!**

•
Dragning verkställd före
lottförsäljningens början

•
**Ni ser genast om
lotten ger vinst!**

Personbil Volkswagen 1600 TLE
Kompl. stereoanläggning Luxor
Bandspelare • Linnevaror
och hushållsartiklar

5.251 värdefulla vinster

RIKSFÖRBUNDETS FÖR HJÄRT- OCH LUNGSJUKA RIKSLOTTERI 1969

Härmed beställes

..... st. lotter à 2:- att sändas mot postförskott
+ porto, eller

..... st. lotter à 2:- att sändas varje månad
fr. o. m. juni t. o. m. sept. 1969 mot postförskott +
porto. Dragningslista medföljer gratis.

Namn:

Adress:

Var god textual

Sänd ej pengar med denna rekv. Status 6/1969

Frankeras
med
55-öres
frimärke

← **LOTTPRIS 2 KRONOR**
REKVIRERA NU

Sammanlagd vinstsumma
över 200.000:—

Vid rekvisition av minst 10 lotter i samma
sändning — portofritt.

Minst en lott till varje familjemedlem
ökar familjens vinstchans!

RHL-lotteriet

Box 3196

10363 Stockholm